

BØRNE

TEATER

AVISEN

Nr. 4 August 1973

INDHOLD

Kulturel co-ordinator og inspirator

Samtale med
Bjarne Håkansson side 2

Historien om en teaterlov

af Niels Andersen side 4

Stemningsfuld demonstration

side 5

Børnenes Teater i Taastrup

af Jan Zangenberg side 6

Dukketeaterfestival i Viborg

af Flemming Rasmussen
side 7

2 x Andersen

Interview med
Benny E. Andersen
& Niels Andersen side 8 & 9

Børneteaterfestivalen 1973 i Skårup

side 11

Børneteateravisen og fremtiden

side 11

Repertoirenyt side 12 & 13

Jeg er en blæksprutte

Interview med
Jytte Abildstrøm side 15

Meget kan man sige ...

— og det gør vi inde i bladet!

Men lad os også se på det positive:

Repertoirebrochuren — der omfatter dobbelt så mange forestillinger som sidste sæson — er udsendt i 15.000 eksemplarer.

Børneteaterfestivalen 1973 finder sted den første weekend i november.

Efterspørgslen på forestillinger er større end nogensinde.

Børneteateravisen går ind i sit andet år.

BØRNE TEATER AVISEN

Nr. 4 August 1973

Børneteateravisen udsendes af
Samarbejdsudvalget for
Turnéteatervirksomhed
Frederiksborggade 20,
13 60 København K.
Telefon: (01) 12 65 00

I redaktionen:
Benny E. Andersen,
Poul Holm Joensen,
Lis Vibeke Kristensen,
Wenzel de Neergaard (ansvh.)

Børneteateravisen udsendes
gratis to-tre gange årligt til alle
interesserede.

Kulturel co-ordinator og inspirator

I Søllerød kommune i Københavns nordlige omegn ligger der i skoleforvaltningens arkiv under journal nr. 18-6-6-/6212 følgende skrivelse:

Til Kommunalbestyrelsen i Søllerød kommune.

Vi vil gerne takke Kommunalbestyrelsen for det initiativ, der har gjort det muligt for skolernes elever i fællesskab at se rigtigt teater.

Især har vi været glade for den valgfrihed, der har givet os lejlighed til at stifte bekendtskab med teatre, de fleste af os ikke kendte i forvejen. Vi håber, at den gode idé vil blive gentaget fremover.

Underskrevet af elever og lærere på Ny Holte Skole.

Hvad gør en kommunalbestyrelse for at få sådanne takkebreve? – det har vi spurgt Bjarne Håkansson om, manden der har været den inspirerende og samlende kraft bag Søllerød Skole-scene.

Ja, det hele begyndte med, at jeg fik en snak med fælleslærerrådet, og vi nedsatte et udvalg, der skulle finde frem til en skole-sceneordning, baseret på de opsigende teatre. Det var et eksperiment, men vi vidste, hvad vi ville, nemlig spille teater for børn på skolerne og desuden give dem mulighed for at tage ind til de københavnske teatre.

Vi udarbejdede en »foreløbig forretningsgang« (gengivet her ved siden af til information – og måske inspiration – for andre) – og på grundlag af denne foreløbige forretningsgang bevilgede kommunalbestyrelsen det første år 50.000 kr. til Søllerød Skole-scene. Forretningsgangen er stadigvæk foreløbig – for vi vil gerne have mulighed for at lære af vore fejltagelser, inden vi sætter det sidste ord på papiret i den sag. Men nu – efter to sæsoner – er bevillingen i 1972/73 vokset til 130.000 kr., og teatret er virkelig blevet en del af skolens dagligdag. Der er ca. 4.500 elever i Søllerød Kommune, og i sæsonen 1972/73 spillede vi 84 forestillin-

ger for et samlet publikum på ca. 10.000 – hertil kommer ca. 3.700 billetter til de københavnske teatre. Det vil sige, at hver elev ser 3 forestillinger om året. Det er et gennemsnitstal, for der er det evigt tilbagevendende problem med den mellemste gruppe, som der ikke laves tilstrækkeligt mange forestillinger for. Hvorimod den mindste gruppe sådan set er den, det er nemmest at gi' noget, og måske også den der har bedst tid – husk på, det foregår jo i skoletiden.

Hvordan kører Skole-scenen rent praktisk?

Vi har lagt det hele ud til skolerne – altså helt decentraliseret. På hver skole er der et teaterudvalg, hvor en lærer fungerer som kontaktperson til mig, og udvalget består så i øvrigt af elevrepræsentanter, lærerrepræsentanter og forældrerepræsentanter. Og dette teaterudvalg afgør på grundlag af teatrenes repertoiretilbud hvilke forestillinger, de vil se på den pågældende skole.

Kan man af repertoirevalget se, om der er en overvejende indflydelse fra lærer- eller forældreside?

Jeg tror mest, det er et lærer/eleve-samarbejde. Det er min fornemmelse, at forældrene nok er mindst med i det.

Og hvordan organiseres så det økonomiske?

De penge, vi får fra kommunen, fordeles på følgende grundlag. Først siger vi: det koster lige meget for en skole at købe en forestilling, hvad enten skolen er stor eller lille. Hver skole får altså et grundbeløb, der p.t. er på 2-3.000 kroner. Resten af pengene deler vi op i forhold til elevtallet – og hver skole får så et tal stukket ud, og for det beløb må de lave teater i løbet af sæsonen. De må så sørge for at afpasse det sådan, at hvert alderstrin får 2-3 teateroplevelser i løbet af året.

Men teaterforestillingerne ude på skolerne er kun den ene side af skole-scenens virksomhed – der er også muligheden for at gå i de københavnske teatre. Der prøver vi at give tilbud, bl.a. til den aldersgruppe vi har svært ved at finde opsigende forestillinger til. Hvis eleverne vil i de københavnske teatre, er det en forudsætning, (for at det skal være gratis) at stykket har en relation til noget af det, de laver i skolen. Ellers kunne vi udlevere gratis billetter til Cirkusrevyen. Men der er vide grænser – vi skal ikke have nogen censurproblemer – og skolens teaterudvalg kan lige så vel lade *Hair* og *Godspell* indgå i musikundervisningen som Shakespeare og Holberg i litteraturundervisningen.

Yderligere formidler vi billetter til Arte-ordningen (abonnement til de storkøbenhavnske teatre) og til vores lokale Søllerød-Scenen (turnéforestillinger, også af mere eksperimenterende natur.)

Eleverne oplever således yderpunkterne – det store, faste, gammeldags kukkasse-teater (med de oplevelser det kan bringe!) – og på den anden side de opsigende teatre hjemme på skolen i deres eget miljø. Jeg tror i og for sig ikke, de sammenligner – de tager det for to helt forskellige oplevelser.

Hvordan vurderer du den pædagogiske effekt – har disse fællesoplevelser givet en øget interesse omkring teatret som kunstnerisk udtryksform?

Der er ikke tvivl om, at det er overordentligt betydningsfuldt, at der kontinuerligt er lejlighed til at se teater. Det er et forud planlagt led i skolens hverdag – og jeg er lige ved at sige, at eleverne ser frem til det og betragter det som et af skolens goder.

Men eleverne bliver også meget bevidste, når de ser så meget teater, og det skærper naturligvis kravene til dem, der kommer og spiller. Der kræves ordentligt, professionelt teater – ellers bliver det ikke accepteret. På en af skolerne var der en gruppe, der

blev smidt ud af eleverne – eller ihvertfald udvandrede eleverne – fordi de syntes, det var for dårligt spillet og alt for firkantet i argumentationen.

Personlig har jeg også oplevet det sådan, at mens jeg tidligere følte mig skamfuld over for skuespillerne, når børnene ikke kunne holde sig i ro under forestillingen – jeg var lige ved at liste mig ud ad døren og sende en skriftlig undskyldning til teatret – så er jeg nu kun pinligt berørt, fordi det ikke er godt nok, det der bliver lavet.

Men når vi spiller så mange forestillinger, gør det dog ikke så meget, om der kommer en enkelt »nitte«, eller de ser en forestilling, som de ikke bryder sig om – hvis vi kun havde en enkelt forestilling, ville det være en katastrofe. Nu giver det børnene mulighed for at bedømme et niveau.

Spændende nok er der også sket det – efter at teaterordningen er begyndt at køre – at man kommer og siger: hvad med film, hvad med musik, hvad med koncerter? På flere af skolerne har de simpelthen lavet et teater-musik-kunst-udvalg, der laver en hel sæsonplan med en masse aktiviteter.

Vi har prøvet at spille nogle af forestillingerne for de ældste klasser om aftenen for elever og forældre. Bl.a. som oplæg til diskussion. Vi har også lavet et par aftener, hvor elever, lærere og forældre kunne snakke med nogle af de teaterfolk, der jævnligt havde været hos os i sæsonens løb. Det er noget vi prøver at gøre på flere og flere skoler.

Køber de unge billetter i det lokale teater, Søllerød Scenen?

Det er meget begrænset, og det har jeg funderet lidt over og spurgt mig omkring. Og svaret burde jeg egentlig have kunnet give mig selv på forhånd, for det er udtryk for præcis den samme tankegang, som jeg selv havde i den alder, men bare har glemt: de unge vil da ikke mere sig hjemme i sognet – nej, det er ind til byen, ind til København. Men det er jo et specielt omegnssfænomen.

Kan man efter endt skolegang rent statistisk måle, hvor de unge går hen, når de går ud. Går de i teatret?

Det ville være meget spændende at undersøge, hvad den kontinuerlige oplevelse af teater gennem skoletiden har betydet for eleverne sidenhen. Nu er der jo kun gået to år med skole-scenen, så det er for tidligt – afgangseleverne har ikke haft teater mere end de sidste år af deres skoletid – men det ville være en kolossalt interessant og oplysende undersøgelse at lave om f.eks. fem år.

Hvad gør man for børnene under skolealderen?

Vi har stillet forslag til det sociale udvalg om simpelthen at overføre skolesceneordningen til børnehaverne også. Det er desværre kommet i klemme i disse sparetider – fordi det er en nyoprettelse. De fleste børnehavebørn kommer en gang om året med bus til Ishøj Teater – men teater for de mindste er ellers foreløbigt henvist til den enkelte børnehaves muligheder. Vi håber senere at kunne komme igen med forslaget – sagen bliver holdt varm.

Er der i øvrigt tale om et bevidst ønske fra Søllerød Kommune om at støtte kulturen – og er der en direkte sammenhæng mellem kommunens bevillinger til teater, musik, kunst m.m. og en (set på landsbasis) meget lille udgift til den sociale sektor?

Jeg ved ikke hvad politikerne har tænkt i den forbindelse – spørg hellere dem selv om det – men jeg kan illustrere holdningen med et eksempel fra en lidt anden side af kulturlivet. Søjlerød er »tildelt« én koncert om året med Sjællands Symfoniorkester. Kommunen har nu yderligere for egen regning købt endnu en koncert, så man ikke bare får ét stort årligt kanon-slag, men kan gøre det til et tilbagevendende led i kulturmiljøet med en forårs- og en efterårskoncert. Med hensyn til det socialpolitiske, tror jeg nok det er lidt af en misforståelse med de postulerede små udgifter. Kommunen er fuldstændigt dækket ind

med børnehavesteder, man har dagplejeordning o.s.v. – og i øvrigt er vi den eneste kommune, hvor der ingen ventetid er på plejehjemspladser.

Kan organisationen af skolesceneordningen anvendes af andre kommuner?

Ja, med største fordel. Det der gør, at det virkelig fungerer her hos os, er at der er nogle direkte udpegede interesserede mennesker, der har jobbet. Jeg har et eminent godt samarbejde med de otte kontaktfolk fra teaterudvalgene på skolerne. Vi har skabt noget sammen. Og vi har hele tiden fingeren på pulsen og kan puste til den skole, der eventuelt skulle begynde at sløje lidt af.

Det er jo en kommunal ordning – kan enhver kommunal embedsmand gøre det her?

Det kræver en mand, der brænder for sagen – og har det nødvendige teaterkendskab. Det er et heltids-job – ens telefon derhjemme er offentlig – hele døgnet. Det er ikke noget med, når klokken er fire – ding, dang, farvel, så har man glemt alt om arbejdet. Det kan man ikke lave som en normal kon-torstilling.

Nu er det teoretisk set et tilfælde, at jeg i min fritid også er formand for den lokale Søllerød-scenen. Men det har jo givet mig den fornødne indsigt i teaterforhold. Det er en kombination, man med fordel kunne anvende også andre steder.

Du er ikke bange for din situation som »professionel formidler«, der lever af, at skaffe kunstneriske udtryk ud til andre?

Nu har det jo kun stået på et par år – måske indfinder trætheden og problemerne sig senere – men heldigvis er entusiasmen fulgt med over i jobbet med Skolescenen. Jeg føler sårme en glæde og tilfredsstillelse hver gang, jeg lægger repertoiretilbudene i konvolutter og poster dem til »mine« otte skolars teaterudvalg – men især, når vi sidder på gulvet i en propfuld gymnastiksal – eller i det »rigtige« teater – og oplever teatret sammen.

PHJ & WdeN

SØLLERØD SKOLESCENE

Foreløbig forretningsgang

1. Skoleforvaltningen modtager alle tilbud fra de producerede (opsøgende) teatre. Herfra fremsendes disse tilbud til skolens kontaktperson (se pkt. 3).
2. Hver skole afgør selv hvilke forestillinger der ønskes opført på skolen (i, eller i umiddelbar fortsættelse af skoletiden), eller hvilket teater man vil besøge (se pkt. 6). Forestillinger på skolen skal være gratis for elever og lærere.
3. Hver skole vælger en kontaktperson (se pkt. 1). Denne (der skal være en lærer) er ansvarlig for offentliggørelse af de fremsendte tilbud, og er – det er ene og alene af praktiske grunde – den eneste, der kan bestille forestillingerne. Til denne kontaktperson sendes alt materiale. Alle forestillingerne bestilles af denne og kun via forvaltningen. Dette udelukkende for at holde styr på kontoen.
4. Hver skole har et grundbeløb til rådighed. Hertil lægges et procentbeløb af resten af bevillingen sat i forhold til elevtallet. Til fællesudgifter (tryksager m.v.) er samlet afsat 1.600 kr.
5. Det foreslås, at skolen opretter et teaterudvalg, f.eks. bestående af inspektør, en eller flere lærere, en eller flere elever. Dette udvalg kan da vælge blandt forestillingstilbudene. Kontaktpersonen skal være medlem af udvalget. Ovenstående er kun et forslag – hver skole er frit stillet med hensyn til organisationen. Kun kontaktpersonen er et krav.
6. Det afsatte beløb kan bruges til opsøgende teater (jfr. pkt. 2) og/eller i enkelte tilfælde til samlet besøg (en eller flere klasser) på faste teatre. Bestilling til sidstnævnte sker også via forvaltningen.
7. Tilskud til billetkøbsordningen (abonnement for unge under uddannelse) berøres ikke af denne ordning.

Er den nået frem til alle interesserede?

Repertoirebrochuren med nærmere omtale af den kommende sæsons 115 forskellige teaterforestillinger for børn og unge er udsendt i maj og juni i et oplag på 15.000 eksemplarer.

Brochuren er gratis og fås ved henvendelse til Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed, Frederiksborggade 20, 1360 København K. Telefon (01) 12 65 00.

*

Af praktiske grunde adresseres brochuren og Børneteateravisen til de enkelte institutioner – altså ikke til enkeltpersoner, da det desværre ville kræve en administration, som langt overstiger vore muligheder. Til skolerne er vore publikationer adresseret til lærerrådet. Vi ville selvfølgelig også meget gerne sende til elevråd og evt. teaterkontaktfolk – men det er bl.a. et portoproblem. Derfor denne løsning.

Rettelser og trykfejl i årets repertoirebrochure

Det er naturligvis en evig rædsel, at der indsniger sig fejl i de mange tal, telefonnumre, priser m.v.

I år er der ihvertfald én graverende »trykfejl«, som vi iler med at korrigere – og beder den enkelte selv have ulejlighed med at rette i sin brochure:

Fiol-teatret

har telefonnummer (01-83) VEster 60.

Og når blyanten alligevel er fremme, er der også en adresseforandring:

Teatergruppen Vester 60

har adressen: Spillehuset, Vester Fælledvej 7, 1750 København V
Telefon: (01) 21 61 70

(Trods den nærliggende tanke, er der ingen administrativ sammenhæng mellem Teatergruppen Vester 60 og Fiol-teatret, som altså har telefonnummeret VEster 60).

Historien om en teaterlov

— eller tragedien om Niels Matthiasens politiske selvmord

Teaterloven fra 1970 betød, at der blev afsat 2.470.000 kr. til børneteater. Samtidig kom der i bemærkningerne en henstilling til kulturministeriet om at nedsætte et udvalg om børneteater med sigte på at undersøge børneteaters situation og udarbejde forslag til den revision af loven, som skulle komme i 1973.

Et halvt år efter kom udvalgsarbejdet igang. Det gik langsomt, men efter 30 møder på næsten halvandet år barslede udvalget med den grønne betænkning, som anviste en række forbedringer for børneteateret — deriblandt en økonomisk. Fra Børneteatersammenslutningen havde udvalget to medlemmer, som gik stærkt op i arbejdet og prægede det væsentligt.

Yderligere et halvt år efter nedsatte Teaterrådet et lovrevisionsudvalg, som gennem en koncentreret kæmpeindsats i løbet af godt otte måneder byggede et forslag op til en helhedsløsning af dansk teaters problemer. Det var økonomisk vidtgående, men Teaterrådets lovforslag rummede mulighed for en successiv igangsættelse og en prioritering af de enkelte elementer. Nogle delforslag krævede ingen eller kun ringe økonomisk udgift. Demokratiserings-, lønudlignings- og godkendelsesforslagene ville således ikke koste staten noget, og forslagene udgifter til dramatikere, forskningen, amatørteateret og decentraliseringen ville koste relativt beskedne beløb. Og hvis der blot havde været vilje til en forsigtig omprioritering, som inddrog tilsku-

dene til Det kgl. Teater i omfordelingen, ville det meste af lovforslagets grundtanker kunne gennemføres.

I dette udvalgsarbejde havde Børneteatersammenslutningen også to tale-rør, hvoraf den ene — det var mig — også var med i udvalget om børneteater. Resultatet blev alt taget i betragtning nogenlunde hæderligt set fra vor side. Men vi havde så sandelig også slidt som små bæster med meget hjemmearbejde og ca. 25 møder.

Lovrevisionsudvalgets oplæg gik næsten uskadt gennem Teaterrådet, dog med det store MEN, at det lykkedes Peer Gregaard at trække Det kgl. Teater ud af helhedsløsningen og bringe kolossen på Kgs. Nytorv til syltning i det såkaldte Grethe Philip-udvalg, hvor man nu forsøger at stive lær-fødderne af.

Kulturminister Niels Matthiasen holdt på teaterkonferencen St. Bededag sidste år en omfattende tale, som både i store træk og i detaljer var identisk med Teaterrådets lovforslag. Og hvor han gav løfte om at ville arbejde for dets gennemførelse.

Stor var derfor alles forundring, da han et halvt år efter fremlagde sit lovforslag, der kun rummede tre elementer af Teaterrådets oprindelige, nemlig: tremands-teaterrådet, en landsdækkende abonnementsordning og udvidet støtte til børneteateret og det opøgende teater.

Og hvad der først var forundring, blev til chock, da det politisk-økonomiske udvalg som led i sparebestræbel-

serne strøg pengene til de to sidstnævnte elementer helt frem til 1. april 1975 — ganske vist under hans spagfærdige protester, men uden at sætte sin taburet på spil, sådan som den tidligere kulturminister K. Helveg Petersen havde gjort det gentagne gange for at få bevillinger igennem.

Men det var ikke gjort med det. Under Folketingets kulturudvalgs behandling blev de to elementer helt strøget — lige frem til anden behandlingen. Men så tog nogle indflydelsesrige kræfter i ARTE, i Socialdemokratiet og i amtsrådsforeningen godt støttet af Niels Matthiasen fat og fik sparket den landsdækkende abonnementsordning i hus til 1. april 1975 alligevel. Og dermed en yderligere forstærkning af kløften mellem det etablerede og det alternative teater til følge, fordi det alternative teater kun i meget begrænset omfang får glæde af denne ordning.

Og hvem blev altså endnu engang Sorteper?

Selvfølgelig børneteateret og det opøgende teater. Den del af teaterlivet som får flest rosende ord og færrest penge.

Med andre ord: Fra 1. april 1970 og frem til aller-, allertidligst 1. april 1976 kommer der ikke én øre mere til det teater, som i højeste grad har været med til at revolutionere teaterbegrebet de sidste 5-6 år. Alene pengenes værdiforringelse vejer skæbnungt. Og tænk på, at Det kgl. Teaters og landsdelsscenernes tilskud stiger jævnt 10% hvert år, og at de øvrige etablere-

de teatre nu med Niels Matthiasens sidste støttefordeling er solidt fundet og oven i købet som et sikkerhedsnet af stål har fået en fordelagtigt virkende abonnementsordning gældende for hele landet.

Det er ikke spor for stærkt sagt, at vi er blevet sveget og bedraget!!

Ikke alene er vort teaterpolitiske arbejde spildt sammen med det alternative teaters gigantiske og selvopofrende indsats i praksis — det kommer vi dog nok over — men en udvikling er bragt til stagnation.

Vi havde al mulig grund til at nære forventninger til en forbedring af vort eksistensminimum, men vi må desværre nok se i øjnene, at den behandling, vi har fået, er begyndelsen til en langsom økonomisk stramning, og på lidt længere sigt frygter jeg også alvorligt en politisk.

Fra min synsvinkel — og den er belastet, erkender jeg, eftersom jeg selv har været kraftigt involveret i processen, men til gengæld besidder jeg også en stor sum af informationer fra ganske tæt hold — ser det ud til, at hovedansvaret for denne tragedie tungt må placeres på Niels Matthiasens skuldre.

Han, der om nogen har slået sig til ridder på at være TEATRETS minister, har svigtet fatalt i afgørende situationer. Han har ikke i ministeriet og overfor Folketingets kulturudvalg viet sin arbejdskraft til de rent faglige politiske opgaver, som han er sat til at varetage. Det er ikke for ingenting, han bliver kaldt receptionsminister. Hvis han havde haft den rette støbning og arbejdshånd samt tilstrækkelig ryggrad, ville han have kunnet gennemføre en teaterlov med fornuft og perspektiv i.

Alle betingelser var til stede: For en gangs skyld et enigt Teaterråd bag og en teaterverden, hvis naturlige modsætninger for sagens skyld var kulet ned for en stund. Dertil dygtige og engagerede embedsmænd i kulturministeriet. Og sidst men ikke mindst et kulturudvalg i Folketinget, hvis borgerlige del ikke var helt sort, men tværtimod var villig til at gå nogle skridt i den rigtige retning. Og som noget — måske irrationelt, men alligevel — både Niels Matthiasen og Anker Jørgensen har været medlemmer af Debatteatrets bestyrelse, før de blev ministre, hvorfra de kender problemerne til hudløshed!

Med blot skyggen af et politisk format i ryggen ville han have kunnet forbedre teaterlivets eksistensmuligheder.

Niels Matthiasen har ligeledes vist sig påfaldende påvirkelig overfor den lobby-virksomhed, som han gladeligt og meget lidt smagfuldt lader sig omgive af. Det kom tydeligt til udtryk i forbindelse med den sidste støttefordeling.

Uden at øve afgørende vold mod sin egen politik og den ånd, Teaterrådet havde nedlagt i sit støttefordelingsforslag, kunne han ved en mindre, generel regulering af de foreslåede beløb have reddet både Kay Abrahamsens operettevirksomhed og Morten Grunwalds strøgteater. Det er alle iagttagere enige om. Alligevel begik han den brøler, at det blev »vennernes« teater, han stik mod al saglighed protegerede højest — på bekostning af decentraliseringspolitikken og støtten til de mindre grupper.

Til syvende og sidst bunder hans politiske selvmord vel nok i en holdningsløshed, som desværre er kommet til at betyde en katastrofe for det alternative teater. Og det må siges at være den sande tragedie.

Vort eneste håb er nu, at vi må få et valg og en regeringsændring, som kan give os en kulturminister igen.

Og en rigtig teaterlov.

Niels Andersen

Stemningsfuld demonstration

Det var helt i situationens og sagens ånd, at borgerskabets damer – som jo ikke ellers er meget for demonstranter – smilede huldsaligt i aprilsolen til de mange farverige og hyggelige børneteaterfolk, som efter morgenens alvor i kulturministeriet bevægede sig i festligt optog ad Strøget til Amagertorv i spontan og højst ulovlig livsudfoldelse. Ingen havde vist tænkt på at underrette de rette myndigheder – det er det upraktiske ved improviseret teater. Men børneteaterfolkene kender sødmegrænsen og vakte kun varme forårssmil.

Forud var gået en stemningsfuld demonstration. Alle mand var af hus, Team-folkene med nattog fra Herning, Filuren og Svalegangen fra Århus, Jomfru Ane fra Aalborg – og mange flere. Adskillige af de herboende havde iført sig passende kostumer – en enkelt ankom på rulleskøjter – jo, det var opsøgende teater under mottoet: vil kulturministeren ikke komme ud

og se decentraliseret teater, så kan vi da komme til ham.

Kulturministeriets gård er som skabt til formålet – intim stemning, god akustik, og alle kan se fra de mange ministerielle vindueskarme – balkon, første række. Der var da også fuldt hus på tilskuerpladserne.

Efter taler af bl.a. Kjeld Koplev, Ebbe Kløvedal Reich, repræsentanter for Elevernes L.O., publikumsorganisationerne m.fl., fremførte teatergruppen Fair Play scener af en kulturministers liv. Her så man den store mand på bal, hvor han gantedes i dansen med de kære små: børneteater, gruppeteater, decentraliseret teater og andre kønne piger. Men da træder ballets dronning operetten ind – og stryger alle de små af balkortet, hvor hun sejrstolt skriver kr. 800.000 til sig selv. Så valser hun bort med ministeren til tonerne af Enkevalsen – den gjorde sig fint som fællessang med en ny og bedre tekst.

Det var en dejlig dag, hvor solen for en gangs skyld skinnede på børneteaterfolkene.

Alle teatre og grupper deltog i demonstrationen fredag den 13. april i Kulturministeriets gård – en stærk manifestation af det indre sammenhold indenfor børne- og ungdomsteatret.

Underskriftindsamling og Børneteaterundersøgelse

I de ophidsede dage omkring kulturministerens fordeling af teaterstøtten og Folketingets negative behandling af forslaget om en forøgelse af bevillingerne til børne- og ungdomsteater, kom Niels Matthiassen for skade at forsvare sig med en flot bemærkning om den manglende publikumsinteresse for den slags teater.

Nu er det alt for let at finde en række citater fra Niels Matthiassens egne taler i tidens løb, som klart viser, at den holdning, som han dermed giver udtryk for, højst kan være kulturministerens, men da slet ikke Niels Matthiassens. Så det vil vi ikke genere ham med. Men Børneteatersammenslutningen satte straks en underskriftindsamling igang – for dog at gøre noget – så vi om føje tid kan overrække ministeren en diger bunke synlige udtryk for publikums opbakning.

Nå, – det er dybest set kun en demonstration. Det mere væsentlige bliver de resultater, som Svalegangens dramaturg Lis Vibeke Kristensen kan

fremlægge af en storstilet undersøgelse af alle børne- og ungdomsteatre. Der vil alle ønskværdige tal, oplysninger og statistikker om teatrenes forestillinger, tilskuerantal, organisation, personale, økonomi osv. osv. være samlet, så der virkelig er tal og facts for hånden – både til at slå hurtigt igen med, når man prøver at holde os nede med postulat – og fremfor alt til det videre oplysningsarbejde omkring børneteatrene og deres situation.

Det har jo desværre vist sig, at der er langt igen, før Folketinget og dets kulturudvalg har fået tilstrækkelig orientering. Det var da også lærerigt, at alt det materiale, som vi i forårets løb egenhændigt frembar til Christiansborg, så Folketingets kulturudvalg kunne stå veludrustede til teaterlovsdebatten – aldrig nåede længere end til udvalgets sekretariat.

Børneteateravisen vil naturligvis i et kommende nummer bringe resultaterne af Lis Vibeke Kristensens undersøgelse.

Teaterarbejderforbund

Børneteatersammenslutningen har nedsat et udvalg om dannelsen af et teaterarbejderforbund. Udvalget har udsendt et oplæg med forslag til love og indkaldt til stiftende møde lørdag d. 25. august kl. 10.00 på Stenmosegaard, Randager i Albertslund.

Alle teaterarbejdere er velkomne, og det ventes, at forbundet, som fortrins-

vis vil komme til at bestå af børneteaterarbejdere af forskellige kategorier, vil få ca 150 medlemmer.

Det er tanken, at teaterarbejderforbundet skal have arbejdsløshedssikring i forbindelse med FTF, og at det skal føre en markant teaterpolitik til støtte for hele det alternative teaters teaterarbejdere.

Jan Zangenberg introducerer

BØRNENES TEATER i Taastrup

ZANGENBERG's TRUP har gennemgået en metamorfose: den er blevet et selvejende børneteater og ledes af en bestyrelse, som ikke mindst består af skuespillere. Den har foreløbig valgt mig som artistisk leder. Og så har Taastrup kommune stillet hele sit teater i fritidscentret til vores rådighed. Derfor har vi taget navneforandring: nu hedder vi BØRNENES TEATER i Taastrup. Hér vil vi spille sceneteater, 2 musikkomedier i hver sæson, hver forestilling efterfulgt af en kort turné.

Vi håber, at hele denne forvandling er led i en udvikling, som begyndte for mange år siden:

Efter i lang tid at have lavet teater for voksne (2 teatre i Aalborg, Nygade-teatret, Riddersalen, Fiol-Teatret og Comedie-Huset), var gælden vokset så tilpas, at jeg (ikke mindst af hensyn til min familie) var nødt til at sælge mit teater. Den sidste forestilling på Comedie-Huset var også vores første børneforestilling. Det var PETER PLYS, som blev til af lyst – og på vores børns opfordring. Vi blev grebet af begejstring, og det blev en stor succes.

Der er intet så arbejdsomt i universet, som en teaterdirektør, der har solgt sit teater, og da vi havde haft umanerlig glæde af PLYS, var det helt naturligt at rejse ud med den som opfølgende teater (som var noget helt nyt – dengang).

Ærlig talt var det en vældig befrielse og inspiration at lave teater for børn. (Teater for voksne kan sagtens blive lumske kedeligt for én selv. Mange voksne er skrupkedelige at spille for. –

Og med få undtagelser: repertoiret! Den ordinære måde at drive teater på er at konstatere en succes i New York, London eller Sverige, og så bare reproducere den. Trivielt!) I børneteateret får man aldrig en chance for at kede sig, og lykkes det at opnå den kontakt med ungerne, som for os simpelthen betyder TEATER, er deres begejstring og varme så spontan, at man må have den igen og igen i en længsel, der nærmer sig narkomani.

Og så er børnene splintrende ligeglade med, HVEM der spiller for dem, bare det er godt teater. Man behøver ikke skele til, om der er sophisticatede eller »folkekære« skuespillere med i stykket, børnene er ligeglade med både fru Pontoppidan og Kaj Løvring. Og så kan der opstå en trup af talentfulde skuespillere, som kan lide at arbejde sammen, og som har fælles meninger og mål.

I børneteateret har vi ikke den urtekræmmerfølelse, man tit har i voksen-teateret, når man blot gentager andres storbysucces'er. Vi skriver selv stykkerne. Premiere = urpremiere. Vi har en hovedforfatter, men vi blander os i hans arbejde, og han i vores. Det er livgivende for en aktør at være med fra det første stykke papir sættes i maskinen, og for digteren at være tekniker under opførelserne. Også lydbånd, dekorationer og rekvisitter laver vi i fællesskab, og ikke bare af økonomiske grunde.

Men: fra det opsøgende teater til Taastrup. – Enkelte teaterfolk tror, opsøgende teater er fremtidens teater. Vi tror, opsøgende teater OGSÅ er fremtidens. Det er en rigdom at spille i folks eget miljø, men det er af ligeså stor værdi for publikum (navnlig børn) at få helhedsoplevelsen af turen til teatret, den kriblende fornemmelse af at komme et nyt sted, hvor luften smager anderledes, og hvor der skal ske noget spændende. Sammen med kammeraterne at opleve en dag, vidt forskellig fra de andre. At finde plads i et rigtigt teater, ikke bare i den vante gymnastiksal med dens umiskendelige mindelser i luften om legemsøvelser og grøn sæbe.

I Taastrup får vores børneteater de bedst tænkelige omgivelser, her er plads, lys, luft og allervigtigst: venlig atmosfære. BØRNENES TEATER bliver

et vigtigt led i fritidscentrets mange aktiviteter, der spænder fra ældreklub til børnehaven og fra avancerede kunstudstillinger til klassiske koncerter. De mange musiske udfoldelser er trængt ind i væggene, så den ene kunstgren præger den anden. Der er kunst at se og høre overalt, samt et (ovenikøbet hyggeligt) caféterea. Et hus med magiske kræfter.

Men vi bygger lidt om: vi forsyner den traditionelle scene med en stor, fremskudt forscene, som børnene kan sidde på de 3 sider af. Virkningen bliver ganske som omkring det opsøgende teaters efterhånden traditionelle cirkelrunde gulvtæppe, bare med den forskel, at børnene ser meget bedre. Og vi får plads til flere medvirkende og kan lægge langt mere vægt på forestillingernes visuelle udformning: hér kan vi langt mere indtrængende understrege tekstens mening med dekorationer og lys, ligesom vi, når dét er inspirerende, kan bruge scenen i dens fulde dybde, ialt elleve meter ...

Selvsagt er vi forlængst i gang med arbejdet på sæsonens 2 forestillinger. De bliver sjove og meningsfyldte, med musik og sange. Den første er inspireret af middelalderens legender om den stakkels, glade nar, Till Eulenspiegel. Vi har givet den navnet »KASPER KNÆGT I GABESTOKKEN«. Niels Viggo Bentzon har komponeret fantasifuld, iøjefaldende musik. – Til vores næste forestilling har Jesper Klein såmænd skrevet både tekst og musik. Det blir en sørøverkomedie, der foregår på det uendelige ocean, og der kommer et rigtigt sørverskib på scenen. Jesper har ikke rigtig fundet på titlen endnu, men foreløbig kalder vi den for »SØRØVERE!«

For folk, der bor i Taastrup (og det er mangel!) er Taastrup verdens navle, og vi håber at få alle Taastrups unger i deres eget teater. – Men vi vil da også (og hellere end gerne!) lære alle de børn – og også mange voksne, der ikke bor dér, – Taastrups lyksaligheder at kende. Det er let. Man finder frem til en telefon og drejer (01) 52 14 30. Så sender vi en bus.

PS: Og hvis man bor så langt væk fra Taastrup, at det bliver FOR langt, så husk: vi kører stadig ud på hjul!

På vores vegne –

Jan Zangenberg

Nu kommer

Bellman, Blomsten Baby og Bruden

Igennem mere end et år er teaterinteresserede Stockholm-farere vendt hjem med lys i øjnene og har talt om denne helt enestående, medrivende og vidunderlige familieforestilling, som Susanne Osten har skabt til *Stadsteatern*.

Den fremtrædende svenske forfatter og teateranmelder Leif Zern har beskrevet stykket som »den eneste teaterforestilling jeg har set, som på overbevisende måde har forandret mit syn på teatret – den etablerer en kontakt mellem scene og sal, som i åbenhed og variationsrigdom har udvidet grænserne for, hvad man troede muligt fra en scene. Det er et stykke, der på overbevisende måde bygger bro mellem det private og det sociale«.

Det bliver **Hvidovre Teater**, der kommer med den første danske opførelse. Premieren bliver i slutningen af oktober, og derefter kommer forestillingen på turné, dels i det storkøbenhavnske område og dels på resten af Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm. Resten af landet må vente lidt endnu med at opleve *Bellman og Blomsten* – men

både Odense Teater (for Fynsområdet) og Svalegangen (for Jylland) har sikret sig rettighederne.

Netop nu, hvor der er en stærkt voksende interesse for teaterforestillinger for hele familien i et generationskløftnedbrydende samvær, vil *Bellman og Blomsten* kunne blive spændende og inspirerende for hele vort teaterliv.

DUKKETEATERFESTIVALEN I VIBORG

Stangdukker, handskedukker, marionetdukker, fluoriserende dukker – alle dukketeatrets former var repræsenteret på Danmarks første dukketeaterfestival, som fandt sted i Viborg 15. og 16. april. Og så var der 6000 tilskuere. Alt i alt en klar manifestation af den styrke, dukketeatret har i Danmark i dag.

Festivalen var blevet til på initiativ af Dansk Amatør Teater Samvirke – DATS, og arrangeret i samarbejde med Viborg Teaterforening – med støtte af Viborg Kommune og Viborg Sparekasse.

Der blev spillet 77 forestillinger i løbet af de to dage, festivalen varede, fordelt på 18 forskellige stykker spillet af 12 forskellige grupper. Repertoiret tilgodeså alle aldersgrupper fra tre år og opefter. De emner, der blev behandlet faldt ind under alle kategorier, – politisk-, debat-, fabulerende eventyrteater, eller hvordan man nu vil dele det op. Der var sågar en gruppe, der viste dukkemime.

En vigtig ting på festivalen var værkstederne. Her kunne børnene omsætte nogle af deres indtryk i krea- og aktivitet, hvilket de i høj grad benyttede sig af. Der var dukke-værksted, dukke-teater, formningsværksted, kludeklip, udklædningsgarderobe. Desuden var der rum, hvor der uafbrudt kørte film og børnesange. Værkstederne havde den positive funktion, at de forhindrede forældrene i at bruge festivalen blot som børneparkering. De blev hevet med ind i børnenes arbejde på børnenes præmisser, og før de så sig om, var det ikke blot deres egne børn, de sad med, men 17 andre unger, som også skulle have hjælp.

Grupperne fordelte sig med fire egentlige professionelle, fire halvprofessionelle og fire amatørgrupper – men publikum oplevede ikke skellet som særlig stort. Dukketeatrets muligheder er så store og varierede, at amatørerne her har særlig gode muligheder for at skabe noget selvstændigt og ikke fristes til at reproducere det etablerede dukketeater.

Det rummer heller ikke de økonomiske begrænsninger, som er med til at hindre mange andre teaterformer i at blive et sandt folkeligt udtryk. Den automatiske katalogisering, der ofte dukker op, så snart folk hører ordet amatør, stod for en gangs skyld ikke i vejen for oplevelsen.

Den største overraskelse i forbindelse med festivalen lå i selve det omfang, den fik. Oprindeligt havde man blot et søndag eftermiddagsarrangement i tankerne, men allerede kort tid efter at indbydelserne var sendt ud, stod det klart, at det ville blive en stor festival over to dage. – Og publikum reagerede lige så kraftigt. Der kom folk fra hele landet, og de fleste af Viborgs

børn må have været at finde blandt publikum.

På grund af den voldsomme, spontane reaktion fra både gruppernes og publikums side, blev festivalen i sig selv et kraftigt argument i den politiske debat om børneteateret. Tilstrømningen både til denne festival og til børneteaterfestivalen i Nykøbing F. bør tale så meget for sig selv, at ingen politiker mere kan spise børnenes teaterhunger af med krummer fra voksenteatrets bord.

Samfundet forpasser sin chance for at få et frodigt børneteater, hvis det fortsat ikke vil erkende, at de 2,1 pct af teatertilskudet, man i dag yder til børneteateret, ikke tilfredsstiller det teaterbehov, som landets 700.000 børn har. Vedvarer den nuværende holdning, vil konsekvensen nødvendigvis blive, at de børneteatergrupper, som i dag lever på et eksistensminimum helt ophører at eksistere. Det er en diskriminerende holdning til børnene, der kommer til udtryk i samfundets diskriminerende behandling af børneteateret.

Flemming Rasmussen

Der var rig lejlighed til kontakt mellem børn, dukker og teaterfolk på festivalen i Viborg. Og mellem forestillingerne kastede børnene sig ud i allehånde aktiviteter i den sollyse skolegård. Bl.a. fik artiklens forfatter sin bil såre malerisk dekoreret.

Benny E. Andersen:

2 x An standser op

Jeg har altid haft en fornemmelse af, at når først ting har nået en sådan modning i ens sind, at man var i stand til at udtrykke det helt velformuleret – så var de som regel aldeles ugyldige. Vi er dygtige til at gøre noget meget logisk af det, vi har gjort. Jeg tror, jeg kan sige ihvertfald fem fuldgældende patientløsninger på, hvorfor jeg lavede børneteater, hvorfor på dén måde og ikke på dén måde, hvorfor gruppeteater og ikke direktørteater – og jeg ved, at alle fem kun er skinkløsnings og eftertænkninger.

Samtidig ligger der sikkert noget i ens natur og underbevidsthed, der kører én i bestemte retninger. Det er ikke tilfældigt, hvem man omgås, og hvad man gør. Man har naturligvis et behov for at prøve at overskue situationen. Og der er nogle ganske få ting, som jeg ved ikke ændrer sig. Jeg ved, hvor jeg står politisk – jeg er socialist. Jeg er helt på de smås side i samfundet – jeg er vokset op i et proletariet, og der føler jeg mig helt afgørende anbragt. Når jeg kommer ud for, at nogen mennesker forgriber sig på andre mennesker, synes jeg, det er forkert. Derudover er jeg meget mistroisk overfor værdisystemer, hvor noget er rigtigt og noget forkert. Som når der står i lærebøger: gør sådan – eller det er forkert. Jeg tænker altid: det er ikke sikkert – det er nok noget man vil bilde os ind.

Når jeg møder folk, som jeg er totalt uenig med, har jeg nok lyst til at slå – hvis det er en fjende, der generer os – men jeg har også lyst til at forstå, hvorfor fa'n han er blevet sådan. Hvorfor tænker han i de baner, han gør, for biologisk er vi jo udrustet nogenlunde ens – der er altså miljømæssige faktorer, der gør sig gældende, når man tænker anderledes. Og et miljø er jo noget mennesker tilfældigt er anbragt i.

Men denne vældige nysgerrighed efter at forstå disse mennesker jeg er uenig med, medfører også et behov for, at de skal forstå, hvorfor jeg tænker, som jeg gør. Hvorfor jeg har et langt skæg, hvor de er glatbarberede. Hvorfor jeg går i arbejdstøj og de i jakkesæt. Mange af de mennesker, som er vant til bare at have en front – de bløder op, ved pludselig at mærke, at man virkelig er interesseret i at forstå, hvorfor de f.eks. tænker så reaktionært, som de gør. Vi kan ikke tale sammen – for vi mener det modsatte – men vi kan skiftevis lytte og tale, og det skaber en kontakt.

Hvis man gennem miljøteater kan formidle, at man kan lytte til hinanden

(jeg kan bedre lide ordet *miljøteater* end opsøgende teater, fordi det er noget med miljøer, der blander sig, skuespillerens miljø med publikums miljø) – hvis man derigennem kan opnå en menneskelig kontakt, baseret på, at man har lyttet til hinandens meninger og har gjort et alvorligt forsøg på at forstå, hvorfor den anden tænker, som han gør – så er det noget, som jeg gerne vil være med til.

Jeg har slet ingen lyst til at definere eller slå fast *hvad børneteater er*. Jeg tror, børneteateret er blevet dannet i sin nuværende facon af økonomiske og strukturelle vilkår, som ikke er børneteaterets. At en forestilling f.eks. varer 50 minutter skyldes helt afgjort skoletimens længde – og fremover vil en forestilling vare 45 minutter efter at skoletimen er blevet skåret ned.

Jeg husker, at vi i starten – på et fast teater – af pædagogoske og kunstneriske hensyn mente, at en forestilling på 30 minutter var passende til småbørn. Men da forældrene oftest var med til forestillingerne, og vi havde fået dem til at tage ind fra et sted langt væk – så skulle de også have noget for pengene. Og så blev forestillingerne på 50 minutter.

Fordi der var penge til rådighed for teater på skoler, biblioteker, i børnehaver og institutioner – og fordi teaterforeningerne har særlige muligheder for at lave den slags arrangementer – så er børneteateret blevet styret hen i en bestemt form – altså institutionsteater.

Men det er for mig kun en enkelt side af det, man kan lave med teater. Hvis man mener, at man gennem teateret har en mulighed for – ligesom med musik og andre ting – at mødes mennesker imellem – så synes jeg vi skal prøve noget udover de rammer, som de økonomiske muligheder har skabt.

Når jeg nu bor i Jylland, er det fordi, jeg er meget optaget af at lære nogle mennesker at kende, som jeg ikke har nogen naturlig, miljømæssig spontan mulighed for at forstå. Der er noget at lære om mennesker.

Oprindeligt ville vi have flyttet en del af Comedie-Vognen til Jylland – men nu er det endt med, at vi er nogle stykker, der starter et nyt børneteater med Holstebro som udgangspunkt. Da vi ikke har nogen penge til Holstebro Børneteater prøver vi at køre det uden tilskud – det har vi prøvet før – og så må vi tjene de nødvendige skilling på anden vis.

I første omgang gør vi det, at vi tager ud med en folkemusikgruppe fra folke-

musikhuset i Hogager. Jeg spiller harmonika og ind imellem laver vi indslag med dukker. Vi spiller, folk danser og vi synger gamle og nye sange sammen. Musikken bringer os ud til pensionister, skoler, ungdomsforeninger, stofmisbrugere og almindelige mennesker, der holder fest – vi kommer i kontakt med folk.

Musikken har altid for mig været en meget væsentlig del af teateret. Da jeg var sanglærer, startede jeg med at lave børneopera. Ligesom dansen giver teateret musikken en mulighed for at fungere i et praktisk miljø. Det er noget helt andet end koncertsituationen eller den pædagogiske situation i skolens sangundervisning.

Vi tager desuden ud og spiller teater med bogbussen fra Holstebro Bibliotek. Man kommer ud på landet til steder, hvor små børn ikke har kontakt med andet end TV og deres forældre. I gamle dage var bondegården en social enhed med masser af mennesker – nu om dage er der som regel bare et ægtepar – og børnene går så og tusser alene omkring indtil de kan komme i skole.

Det har altid optaget mig meget, at lave noget for børn og voksne sammen. Der ligger noget og venter dér, som vi næsten ikke har i vort teaterliv. Måske kan det komme fra børneteateret – for vi voksne har vældig godt af, at opleve noget sammen med børnene. Derfor vil vi gerne spille i Holstebro et par søndage – f.eks. på en skole – hvor børn og voksne kunne komme ind til forestillinger, der måske skulle være fortsatte serier over et par week-ends, hvor de samme dukker kom ud for nye handlinger.

Det var noget vi blev tvunget ind i, da jeg i vinter spillede i *Artibus* og vores forestilling *Hattefar* blev udsendt i fjernsynet tidligere end vi havde regnet med. Så havde alle børn set forestillingen – så vi måtte fortsætte handlingen, hvor den første forestilling slap.

Forhåbentlig vil kommunen hjælpe os med sådan et arrangement – ellers laver vi det nok alligevel. Jeg tror man skal gøre sådan noget, når man har lyst – og det viser sig altid, at pengene på en eller anden måde kommer ind alligevel ad en anden kanal.

Jeg tror principielt, at forestillingerne skal være gratis. Der er så mange argumenter for og imod gratis-teater. Nogen mener, det skal koste noget, fordi man så sætter mere pris på det. Det synes jeg er en sær bagvendt måde at sige det på – for så er

To fremtrædende skikkelser indenfor de sidste års vældige udvikling frem mod et andet teater og et nyt teatersyn er »stået af ræset«. Vi har bedt dem gøre rede for baggrunden: Hvorfor forlader Niels Andersen Banden og Teaterrådet for at tage til U.S.A.? – og hvorfor har Benny E. Andersen sagt

det altså femkronen der tæller, og ikke det man ser.

Så diskuterer man det sociale – alle børn skal kunne komme ind – hvortil der bliver svaret, at så skal det bare koste en femogtyveøre eller en krone. Men det er heller ikke rigtigt. Det er noget med, at hvis børnene og de voksne har lyst til at gå derhen, så skal det ikke være en sag med en billet, men bare at man går ind. Og hvis man har lyst til at komme igen en tre-fire gange, så skal man også have mulighed for det, uden at der bliver sagt: Næ, nu har du set det! Jeg har selv megen fornøjelse af at se de samme forestillinger flere gange. Og det tror jeg også voksne vil ha', hvis det bare var noget man gjorde og man boede lige om hjørnet. Vi kunne så som et lille incitament improvisere så meget over handlingen, at der altid ville være noget nyt. Jeg føler mig altid frygteligt generet når jeg spiller og ser på en voksen eller et barn, der lige har set forestillingen. Jeg kan næsten ikke sige de samme vittigheder en gang til eller reagere på samme måde, jeg får lyst til at reagere modsat. Men børnene bliver tit fornærmede og siger: hvorfor gjorde du ikke sådan, som du gjorde før! – Der er stor forskel på børns og voksnes afvekslingsbehov. Men det er så lidt erfaring vi har – denne situation oplever vi næsten kun ved cavalcader og børneteaterfestivaler.

Teateret har den fordel fremfor TV, at vi har mulighed for at se børnenes reaktioner på det vi laver – også de negative reaktioner – så man kan gennemprøve og justere sine virkemidler. Teateret er en kontaktmulighed mellem mennesker, en dialog – som for så vidt kan bestå i, at man får papirkugler i hovedet eller de råber fede svin. Det værste er et publikum, der ingenting siger.

Jeg mener virkelig, at TV er et dårligt medie for børn på grund af den manglende direkte kontakt. Det er også noget med miljøer – man producerer TV overvejende i København ud fra en tankegang og en social placering, som giver en enorm afstand over til Jylland. Det bliver man klar over, når man taler med børn og forældre derovre.

(fortsættes side 12)

Andersen

og gør status

farvel til Comedievognen og arbejdet i talrige udvalg for at starte et nyt børneteater i Holstebro?

Svarene er langt mere end en forklaring – det er samtidig to fængslende selvportrætter og en række væsentlige tanker om børneteatrets problemer og muligheder.

Når man selv er en del af en proces, er det svært at overskue hele processen, men ved at kigge mig omkring, internationalt, fornemmer jeg, at det teaterbillede vi har bygget op i Danmark de sidste fem-seks år i sin farverigdom og spændvidde er noget helt særegent.

Jeg vil gerne prøve at analysere nogle af de faktorer og situationer som har været afgørende i denne udvikling – sådan som jeg har opfattet og oplevet den – men jeg vil slå fast, at alt dette ikke havde kunnet lade sig gøre, uden at der var en hel masse kræfter og mennesker, som blev båret af den samme ild. Det vil være forkert at fremhæve nogle enkelte – for vi har været mange om det.

Fra Det kgl. Teater til Banden – via Grønland

For mig må udgangspunktet være Odin Teatrets seminar med Jerzy Grotowski i sommeren 1967, hvor jeg gennem samværet med nogle af de svenske deltagere fik en fornemmelse af, hvad der var ved at gro frem i Sverige på det tidspunkt. Fickteatern var knap kommet igang, men der var en del gæring især blandt de yngre skuespillere og elever på Dramaten.

Kombinationen af demokratiseringstanker og gruppeteatertanker gærede så videre i mig under mit tredje elevår på Det kgl. Teater, og det ukrystaliserede sig i *Gruppen* på Det kgl. Teater, hvor vi ville prøve at lave teater af en anden karakter, simpelthen udenfor Kongens Nytorv, ud og spille på skoler og arbejdspladser. Det skulle være demokratisk opbygget og give chance til yngre skuespillere og instruktører.

Det blev ud fra flere vinkler en fiasko – men også en succes, fordi det blev en kim til noget, der senere viste sig at blive meget værdifuldt.

Jeg slæbte mig igennem det næste år som skuespiller og følte efterhånden, at jeg måtte sige fra, overfor den manglende demokratisering og det uforkelgelige i selve Det kongelige Teaters natur og repertoirevalg. I pressen blev det til »Oprøret på Det kgl. Teater« og affødte en helt kolossal debat med højdepunkt på Skuespillerforbundets generalforsamling, hvor der

skete det fantastiske, at tankerne om demokratisering og en helt ny teaterform og teaterpolitik stort set blev konfirmeret af generalforsamlingen – med den konsekvens, at John Price meldte sig ud.

I sommeren 1969, da jeg havde forladt Det kgl. Teater, lavede jeg sammen med en række andre skuespillere en seks-ugers turné til Grønland, hvor vi spillede 58 forestillinger – dels en børneforestilling og dels Holberg. Det var det første forsøg på at arbejde kollektivt – og jeg må erkende, at jeg på den turné ikke formåede at være kollektivt sindet, jeg tror nok, at jeg førte mig lidt for stærkt frem, og det medførte nogle ret kraftige konflikter. Men jeg betragter denne turné som forløberen for *Banden* – både på grund af de indhøstede kollektive erfaringer (og øretæver) – og fordi vi ved at gennemføre Grønlands-turnéen fik den nødvendige argumentation for at kunne få det første kulturministerielle tilskud på 25.000 til *Banden*.

Bandens første år

Ja, det igangsættende stød kom fra Jørn Langsted, der i Stockholm havde oplevet Fickteatern og sendte mig deres bog, der senere blev til *Spillet om skolen*. Sammen med Marie-Louise Coninck og Per Sessinghøj spillede jeg 96 forestillinger fra den 13. oktober og til jul. Vi havde skrevet 3000 konvo-

Niels Andersen:

lutter efter Skolehåndbogen og sendt en lille folder ud om forestillingen – og det gav altså resultat. Siden kom *Cirkus Milli* og vi nåede i den første sæson at spille 180 gange.

Til sæsonen 1969/70 fik vi 100.000 fra Kulturministeriet – og det var jo fantastisk. Det blev til abortstykket *Vi skal jo allesammen leve, Hatten af for de voksne* og *Hr. Mand* – ialt 225 forestillinger.

Så begyndte det at blive bedre – fra 1971/72 fik vi 200.000 i tilskud og blev fem. De første år havde været hårde, fordi der skulle spilles så meget – og det sled. Da vi blev fem skuespillere kunne vi fordele det på to- og tremands-forestillinger samt nogle få femmands-stykker. Det betød en lettere tilrettelæggelse og mere rimelige arbejdsforhold.

Det er en meget krævende arbejdsform, fordi det er kollektivt – og vi danskere er endnu ikke opdraget til kollektivt arbejde. Det er svært med de mange lange rejser, svært på grund af formen, debatformen kræver, at man investerer sig selv hver gang overfor publikum, investerer sine egne meninger og synspunkter – og ofte må stå meget kraftigt for skud, fordi det stof man kommer med er provokerende – og *ment* provokerende! Og selve den opsøgende form gør, at man slider hårdt på sin krop og sin stemme, fordi man skal omstille sig til nye rum, nye lysforhold, nye akustiske forhold, nye forskellige publikumssammensæt-

ninger – børn, unge, voksne. Det kræver rent teknisk, psykisk og fysisk kolossalt meget.

Teaterpolitik og menneskelig konsekvens

I Radikal Ungdom og Det radikale Venstre har jeg på huden lært, hvad det vil sige, at arbejde organisatorisk. Og det har altid været en af mine grundtanker, at det alternative teater ikke bare kan arbejde ved at lave teater – det må manifestere sig teaterpolitisk og organisatorisk – jeg har følt det som en af mine opgaver, at formidle dette til mine kammerater.

Jeg mener også, at det er afgørende – og noget der kendetegner det alternative teater – at der må være konsekvens imellem det man siger og investerer sig i på en scene, og ens holdning som menneske i et samfund. En konsekvens mellem ord og handling. Ens »teaterarbejde« udspiller sig nok i en spillesituation – men det er ikke forbi, fordi man forlader »brædderne« – her: gulvbrædderne i gymnastiksalen. Det fortsætter i omklædningsrummet, når eleverne kommer og snakker, det fortsætter på lærerværelset, og det fortsætter når man står i det organisatoriske arbejde – fortsætter i hele ens liv.

(fortsættes side 10)

Niels Andersen

(fortsat fra side 9)

Kulturminister K. Helveg Petersen indtog mig kraftigt i arbejdet med Betænkning 517 – den kulturpolitiske redegørelse – og senere fik han mig også med i den første bestyrelse i Selskabet for Samfundsdebat. I det hele taget havde jeg et godt forhold til Helveg Petersen, fordi jeg synes han står for noget rigtigt i dansk politik, noget som er sjældent, nemlig en ærlighed og en vis visionær holdning til tingene – samtidig med, at han har noget ur-radikalt i sig, nemlig frisindet. Dette udefinerlige frisind, som jeg stort set kun finder hos de ægte gamle radikale. Jeg tror det er det, der gør at jeg ikke har meldt mig ud af Det radikale Venstre og valgt et eller andet socialistisk parti.

Jeg har sat mig meget ind i socialistisk, marxistisk litteratur. Men når jeg ikke bekender mig til socialismen, så ligger det nok i de absolutistiske træk i socialismen, som jeg som »Hørup-radikal« ikke kan med.

Heldigvis kan jeg dementere, at mit personlige forhold til Helveg Petersen har givet sig noget udslag ved tildelingen af støtte – der var nogle særdeles letkøbte hentydninger, da *Banden* fik 25.000 det første år. Men både i første omgang med *Gruppen* og siden med *Banden* var det Teaterrådet, der indstillede til støtte. Om Teaterrådet har ladet sig inspirere af, at de vidste jeg sad i Det radikale Venstres kulturudvalg sammen med Helveg Petersen, det ved jeg ikke – men jeg kan sige, at da jeg selv sidenhen var med til at dele penge ud i Teaterrådets forretningsudvalg, var det overhovedet ikke noget argument, at vi var vidende om, at visse teatre havde et nærmere forhold til Niels Matthiasen end andre.

Teaterpolitisk arbejde

Da Børneteatersammenslutningen i sin tid blev stablet på benene, var der – hvis jeg må sige det, uden at genere nogen – ikke en særlig høj grad af teaterpolitisk bevidsthed. Men det er modnet gennem de senere år.

Vi har opnået en kollektiv bevidsthed om teaterpolitiske sammenhæng, en meget høj grad af ægte solidaritetsfølelse, som kraftigst er kommet til orde i *Nykøbing/F-resolutionen* (se *Børneteateravisen* nr. 3), ved demonstrationen i foråret i Kulturministeriets gård – og da Teaterrådet trak sig tilbage i protest mod Niels Matthiasens chokerende tildelingspolitik.

Jeg blev valgt som det ene af Børneteatersammenslutningens to medlemmer i Kulturministeriets udvalg vedrørende Børne- og Ungdomsteater. Samtidig var jeg medlem af Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed, og jeg er glad for at have et hovedansvar for, at hele informationsarbejdet om børneteater blev lagt i hænderne på sekretariatet i Samarbejdsudvalget. Der var grobund for det i børneteaterkredse og i ministeriet – og jeg synes, det er gået over al forventning.

Som medlem af Teaterrådet kom jeg med i lovrevisionsarbejdet, der resulterede i Teaterrådets forslag af maj 1972 til en ny teaterlov. Vi lavede et kæmpearbejde, valgte at tænke visionært og lod det være op til politikerne at prioritere. Det kan man jo altid bag efter sige var dumt. Men måske har det alligevel effekt på længere sigt.

Det var nok min indsats i lovudvalget der gjorde, at jeg ligesom blev accepteret af en større moderat del af Teaterrådet og i 1972 blev valgt ind i forretningsudvalget. Om forretningsudvalgets forsøg på en nytænkning ved tildelingen af teaterstøtten er der vist blevet sagt tilstrækkeligt mens kampen stod på.

Vejen til Amerika

For mere end et år siden delagtiggjorde jeg *Banden* i mine planer om at søge nye veje. Jeg talte på fingrene: fire år på Det kgl. Teater, fire år i *Banden* – der er nogle kræfter og nogle ideer, der er brugt, og man føler ind imellem, at man er kørt fast i rillen og bare gentager sig selv. Og sikkert er der noget i min psyke, der gør at jeg ikke kan slå mig til tåls med noget, der står op – en nysgerrighed, en trang til ikke at finde hvile i noget givet.

Jeg havde bl.a. overvejet at studere japansk teater. Men når man er etableret i en tosomhed – og Japan vil være meget dårligt arbejdsmæssigt for min kone – så har vi tænkt videre og valgt Amerika, hvor man også indenfor hendes fag – ergoterapien – er meget langt fremme.

Jeg tror der er meget i det amerikanske samfund – ikke bare indenfor teater – som er værd at vide og få at føle på sin hud og sin krop. Og jeg tror et ophold i Amerika vil kunne give mig nogle nye indfaldsvinkler, nye ideer og farver i spektret. Jeg har fået en stilling på et universitetsteater i Colorado, hvor jeg vil komme til at undervise i Stage Acting, Stage Movement og desuden et særligt kursus, hvor jeg er blevet lovet helt frie hænder til at arbejde med børneteater.

Mødet med publikum

Jeg har arbejdet for det alternative teater med pen og skrivemaskine, med hakke og skovl, med en dukke på hånden og et kostume på kroppen. Men jeg har gjort et forbandet dårligt arbejde, hvis ikke *Banden* og *Børneteatersammenslutningen* kan køre videre i sporet og udvikle sig. Dermed mener jeg, at hvis jeg bare havde kørt løbet solo, havde der ikke været nogen til at køre det videre. Derfor betragter jeg mig ikke som »magthaver« i klassisk forstand – jeg har hele tiden bestræbt mig for at have rygdækning, for at orientere og informere de mennesker jeg repræsenterede, og jeg er 100% sikker på, at kampen for teaterarbejdernes livsvilkår vil fortsætte indædt.

Man har kaldt mig en katalysator – men en sådan sætter pr. definition kun processen igang uden selv at tage del i den – så animator er vel et bedre ord.

Man må lære at leve med, at man er med til at danne meninger og præge en diskussion. Og vænne sig til når man møder kolleger fra det mere etablerede teater, at de står og tripper og ser sig om, for at holde øje med, at der nu ikke er nogen der ser, at de snakker med Niels Andersen. Og at de angriber mig hårdt – ikke for det jeg siger, for de er skam helt enige, men det er altså måden, jeg siger det på, som de synes er forfærdelig. Den rolle er svær at leve med.

Det som egentlig får en til at arbejde på at blive dygtigere og drive på og

overskride nogle grænser og blive ved at lægge ryg til nogle stryg, det er de situationer, hvor man møder et publikum – det være sig børn, unge eller voksne – og hvor der opstår nogle signaler mellem en og publikum. Nogle stemninger, en atmosfære. Det kan have mange forskellige former, det kan være i en spillesituation, en debatsituation, i et samvær under helt uforpligtende former.

Uden de oplevelser, uden de svingninger – så var jeg stået af for længe siden.»

WdeN

Børneteater – festivalen 1973

Årets store festival med teater for børn og unge finder sted i weekend'en 3. & 4. november i Skårup ved Svendborg

Forud for arrangementet af festivalen har man såvel i *Børneteatersammen slutningen* som i *Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed* indgående drøftet de positive og negative erfaringer fra de sidste to års festivals i Herning og Nykøbing F. Og meningene er selvfølgelig stærkt delte. Hvad er overhovedet formålet med festivalen – er det udelukkende for børnenes skyld? Er det en salgsmesse? Er det for reklagens skyld? Er det for de medvirkende børneteaters skyld? Og sandheden omfatter formodentlig alle disse formål – og udelukker derved den helt ideelle ensidige løsning af det enkelte af dem.

Vi må nok leve med et kompromis, der prøver at tilgodese alle ønsker bedst muligt. Men hvordan man på én gang laver en vidunderlig og storlået manifestation af alt, hvad dansk børneteater rummer – med den publikums- og medietiltrækning det indebærer – og samtidig skaber et intimt og afslappet miljø omkring den en-

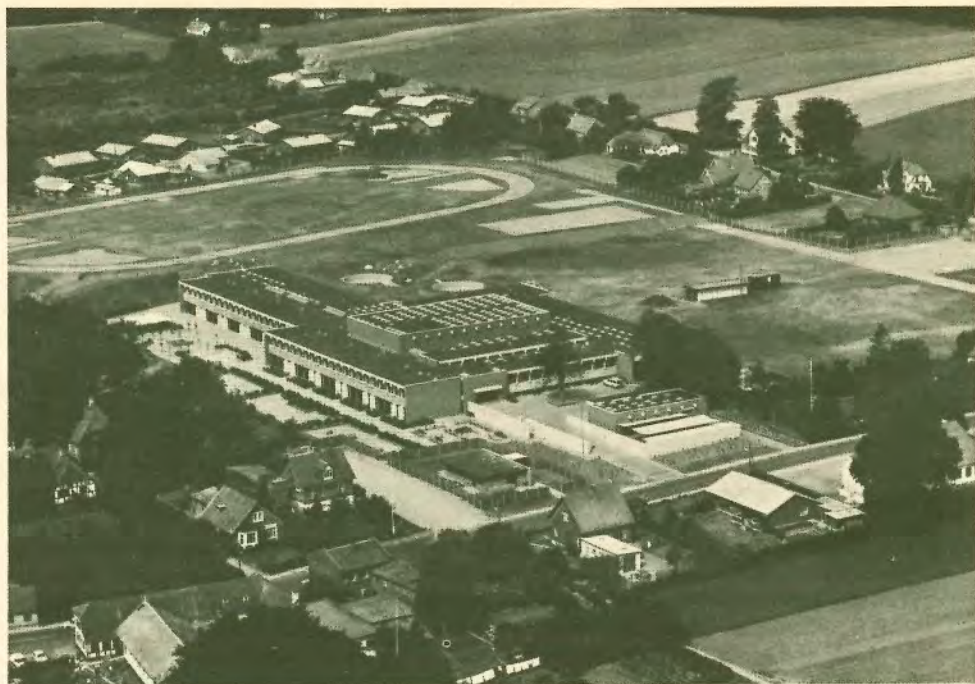
kelte forestilling – ja, det er altså den såre enkle opgave, som arrangørerne igen i år vil bruge søvnløse nætter på ikke at kunne løse.

Festival på Fyn

Efter omfattende studier i de forskellige mulige byer, hvor især lokaleforhold, indkvarteringskapacitet og mulighederne for at sikre de nødvendige lokale hjælpere til arrangementet har været de afgørende kriterier, har man valgt at placere årets festival i landsbyen Skårup, der ligger seks kilometer nordøst for Svendborg.

Dermed har man fået et miljø omkring festivalen, som er væsentligt anderledes end de to foregående år.

Det har naturligvis også spillet ind, at der i Svendborg er et betydeligt børneteaterarbejde og dermed baggrund for samarbejde med skolevæsen og teaterforening. Hertil kommer, at netop Fyns Amt – på grund af landsdelsscenens virksomhed – er blevet meget lidt besøgt af de opsøgende teatre. Nu vil både børnene og de mange interesserede voksne få rig lejlighed til at opleve, hvad dansk børneteater har at tilbyde.

Festivalens bygningsmæssige rammer bliver Skårup Statsseminarium og den dertil knyttede øvelsesskole – et fascinerende eksempel på moderne dansk skolearkitektur. Hertil kommer en stor sportshal – og naturligvis den lokale kro. Altsammen placeret med hundrede meters mellemrum langs en landsbygade.

I de to skoler er der fire store gymnastiksale, en festsal med professionelt udstyret scene, filmrum og et utal af store faglokaler og almindelige klasselokaler. Derved skulle den bedst mulige og rigtigste lokalemæssige placering af den enkelte forestilling være sikret.

Herudover er det tanken, i lighed med Nykøbing-festivalen, at lave et legeland, hvor børnene selv kan ar-

bejde videre med impulserne fra teaterforestillingerne, lave dukker, klæde sig ud, tegne, male og bage pandekager. De lærerstuderende ved seminariet har påtaget sig at forestå disse aktiviteter.

Poul Holm Joensen, der var en hovedfigur ved Nykøbing-festivalen, har givet tilsagn om at samle trådene i det store arrangement og lede festivalens forløb. Også en række af de garvede veteraner fra sidste år har lovet igen at stå bi med håndkraft og walkietalkier. Allerede nu har de allerfleste af teatrene anmeldt deres deltagelse med et betydeligt antal forestillinger.

I næste nummer af *Børneteateravisen* bringer vi festivalens program og nærmere oplysninger om den store børneteaterweekend 3. & 4. november.

Børneteateravisen – og fremtiden

Med dette nr. 4 af *Børneteateravisen*, går vi ind i den anden årgang. Vi overvejede lidt, om nummeret skulle hedde 2. årgang nr. 1; men besluttede os så alligevel for den fortløbende nummerring – det vil med den nuværende udsendelsesfrekvens blive meget nær år 2000, før vi når op på børneteateravis nr. 100. Og så er det nok i det daglige lettere at hitte rede i, hvis der f.eks. ikke kommer lige mange numre i hver årgang.

Vi har – som omtalt i sidste nummer – været en smule bekymrede for *Børneteateravisens* fremtid. Selvom den er gratis for læserne, er den jo ikke gratis at lave. Og slet ikke gratis at adressere og postere. Men vi må sige til Kulturministeriets ros, at i de mange – og endnu ikke afsluttede – diskussioner om forholdet mellem det nye Teaterråd og Samarbejdsudvalgets sekretariat og fordelingen af de forskellige arbejdsopgaver, har der ikke et øjeblik været rejst tvivl om, at *Børneteateravisen* fortsat skal udkomme.

Ny redaktør

Med påbegyndelsen af *Børneteateravisens* 2. årgang må vi sige farvel til den ansvarlige redaktør Wenzel de Neergaard, og dette nummer 4 bliver altså det sidste, han lægger navn til.

Wenzel de Neergaard kom i 1971 fra Det kgl. Teater, hvor han i fem sæsoner havde været operasekretær og instruktør. Den daværende operadirektør på Det kgl. Teater, John Winther, har efter sin udnævnelse til chef for det nye operahus i Sydney ønsket at fortsætte det tidligere samarbejde, og Wenzel de Neergaard vil den 1. september tiltræde en stilling som chef-dramaturg og instruktør ved Den australske Opera.

Som sekretariatschef i Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed har Wenzel de Neergaard med den største personlige interesse varetaget de arbejdsopgaver, som efter *Den grønne Betænkning* om børne- og ungdomsteater blev overdraget Samarbejdsudvalgets sekretariat. Han har således stået for planlægningen og gennemførelsen af de to festivaler i Herning og Nykøbing Falster og har redigeret den årlige repertoirebrochure.

Da det i børneteaterkredse længe nærede ønske om et informationsblad sidste år endelig blev realiseret, og det første nummer af *Børneteateravisen* skulle se dagens lys, var det naturligt, at Wenzel de Neergaard påtog sig redaktørhvervet – og med påbegyndel-

sen af den anden årgang kan man med fortrøstning konstatere, at nu er projektet kommet op at stå.

Efter enstemmig indstilling fra Børneteatersammenslutningen, har Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed rettet henvendelse til Jørn Langsted om at overtage posten som ansvarshavende redaktør for *Børneteateravisen*, hvad han beredvilligt har givet tilsagn om.

Det er en af de mest bemærkelsesværdige yngre teaterteoretikere og -skribenter, der nu skal køre *Børneteateravisen* videre. I adskillige år har Jørn Langsted været en inspirerende kraft bag meget af det alternative teater herhjemme. Bl.a. med sin fremragende bog om det svenske Norrbottenteater og sine mange anmeldelser og artikler i dagbladet *Information* har han utrætteligt kæmpet for et nyt teatersyn og som en af de få virkelig været i stand til at vurdere de nye strømninger i en større sammenhæng.

Omkring sig vil Jørn Langsted få en delvis ny redaktionsgruppe, som endeligt sammensættes i løbet af de næste måneder.

Børneteateravisen glæder sig til den nye inspiration.

Den gl. redaktør

Den ny redaktør

Benny E. Andersen:

(fortsat fra side 8)

Jeg kan ikke sige andet godt om TV end at det er der, og vi ikke kan afvise det. For hvis vi ikke vil bruge det, er der andre, der vil gøre det. Og selvfølgelig er det vigtigt, at børneteaterfolkene kan være med til at præge TV-mediet, få nogle erfaringer og opleve, hvilket uhyre stærkt medie TV er. Man kan godt blive lidt underlig som børneteatermenneske, når man har spillet et helt år over hele landet – og dækningsprocenten er uendelig lille i forhold til bare en enkelt legestue i TV.

Der har været hidsige debatter – både omkring TV's legestue og i børneteateret – om det politiske teater kontra fiktionsteater – tuttenutteriet kontra den reelle, jordnære oplysning. Om man skal spille sin tid på ren underholdning eller prøve at give en bevidst personlig opfattelse af, hvad man gerne vil have børn skal ha' fat i. Jeg tror man indoktrinerer, ligegyldigt hvad man gør. Det man laver, er altid gennemsyret af det, man selv står for. Men hvis man ikke gør sig bevidst, hvad man laver og ligesom prøver at holde det op mod, hvad man synes er rigtigt eller forkert, så forfalder man let til at lade det sive videre, som man har fået ind gennem sine forældre og de gennem deres – altså en meget traditionel tankegang, og den vil selvfølgelig ofte være konserverende. Hvis man ønsker at ruske op i noget, skal man ihvertfald tænke meget over det – selv om man arbejder med teater, hvor man lader fantasien råde – de mange små detaljer, som man fylder stykket med, og som kan køre den ene eller den anden vej. Man kan i utallige små ting bekræfte f.eks. et kønsrollemønster eller rydde op i det. Selv om jeg ikke har spillet så meget politisk bevidst teater, er jeg klar over, at det er en svaghed, hvis man ikke tager stilling til de ting man siger.

Man kan sammenligne det med, når man er lærer. Man kan lære så meget om psykologi, men når man står i en presset, lidt stresset situation ude i det praktiske skoleliv, forfalder man let til at undervise, ligesom man selv blev undervist som barn. Pludselig kører man helt bevidstløst et forløb, som man næsten har glemt, men som sidder i rygmarven. Og det samme tror jeg kan ske med teater og ens meninger.

Jeg mener man skal påvirke gennem sit teater, men påvirke gennem kontakt. Og der må man være klar over, at når man åbner for en kontakt, kan det også godt være, at man selv bliver påvirket.

Når jeg nu for en tid vender ryggen til København, er det fordi jeg ikke kan magte både at prøve på at lære nogle

mennesker at kende i Jylland i et miljø, som er meget forskelligt fra mit eget – og så på samme tid leve i en teaterpolitisk og kunstnerisk verden med direkte kontakt til Christiansborg og politikerne – hvor man ligesom er tvunget til at handle politisk og føre korridorsnak – og lave teater, der kan leve op til forventningerne om så og så meget kunstnerisk værdi, så og så meget aktiviserende værdi og i så og så lang tid.

Når man laver socialt og kunstnerisk arbejde, er man nødt til at have politikken med, man kan ikke bare lade nogle tilfældige mennesker skalte og valte med de midler, der er til rådighed. Det er nødvendigt at lave de fagforbund og organisationer, der skal bruges som redskab til at få tålelige vilkår at arbejde under. Det er nødvendigt, at nogen vil påtage sig det slæb, og det kan lyde lidt ulogisk, når jeg siger, at jeg vil bare ikke være med. Men jeg tror, at man engang imellem må have lov til at sige: hvis du fortsætter på det her, begynder du at tænke ligesom dine modstandere og handle på samme måde som politikerne, tale i de samme vendinger – og det har du hverken brug for eller kan klare. Du må ud blandt folk, som har en helt anden verden. Jeg tror, at man engang imellem må have lov til at vende ryggen til det politiske spil i håb om, at nogle af ens kolleger og venner vil passe jobbet, imens man selv prøver at blive sådan igen, at man kan snakke med folk, snakke med børn.

Måske er jeg lidt fantasiløs, men jeg kan ikke se andet, end at man må arbejde videre politisk, som man har gjort hidtil. Og den økonomiske situation er trods alt for de fleste noget bedre, end da vi i sin tid startede, hvor der slet ikke var penge på finansloven til børneteater og hvor vi virkelig jubede over småpenge som et par tusinde kroner – og 20.000 var en vidunderlig ting. Det vi har opnået siden har dog givet mange en – usikker – social sikkerhed, ihvertfald for et år ad gangen.

Man skal ikke lade sig anfægte af, at man lider nederlag i det politiske spil – det er en kamp, en handel. Børneteaterne må arbejde videre med de småskillinger, de har fået. Det er der ikke noget nyt i. Man har været nærmere en tilsyneladende indflydelses-sfære end man på noget tidspunkt tidligere har været. Der er jo ikke noget nyt i at være magtesløse i det store spil, for det har vi jo altid været.

Det eneste vigtige er den kontakt vi får med børn og voksne over hele landet. Pludselig bliver det en katastrofe, at man ikke får noget tilskud – næh, hvis der ikke var nogen der ville se på det man lavede – det ville være en katastrofe!«

WdeN

REPERTOIRENYT • REPERTOIRENYT

Artibus

Valdemarsvej 185
7400 Herning
Telefon: (07) 22 18 65

Nu får Artibus en artibus

Hele sidste sæson kørte børneteateret Artibus rundt som opsøgende teater – men uden bus. Og det var synd, syntes mange. For bussen var en god ide. Først så børnene teater i bussen – og det var vores miljø. Bagefter besøgte vi børnene i deres miljø.

Men det var også en dyr ide. Artibus' gamle bus blev solgt. Den slugte for mange penge, når den skulle holdes i forsvarlig stand. Og det skulle den, var vi enige om. Vi troede også, at kulturministeriet måske ville låne os penge til en bedre bus. Men det ville kulturministeriet ikke, og nu kan det være nok – med at vente.

Vi køber en bus. Vi kan simpelthen ikke undvære en bus. Vi synes ikke Artibus er Artibus uden en artibus. Så må vi prøve at klare reparationerne ved hjælp af automekanikerhåndbogen.

I bussen ligger en skomagerbutik og en hattebutik. Her bor dukkerne Hovsa og Tralle og deres forældre, hunde, kunder o.l.

Men vi kan også spille Hovsa og Tralle i et klasselokale, børnehaverum eller et lignende lokale. Nu har vi jo øvet os i et helt år på det.

Og så sætter vi et stykke op, der skal spilles i et større rum. En gymnastiksal eller sådan noget. Desværre bliver det ikke som nævnt i Samarbejdsudvalgets børneteaterbrochure *Lad vær og skub*. Vi har måttet ændre planer og spiller *Hjælp, der ligger en elefant under min seng* af Jørn Birkeholm. Han har skrevet en bog med den titel. Stykket handler om de samme personer som i bogen, men ellers er næsten alting lavet om. Det har vi fået lov til af forfatteren.

Vi køber en bus!!

I bussen spiller vi Ester Nagels Hovsa og Tralle-stykker: *Hattebutikken*, *Skomagerbutikken* og *Tralles fødselsdag*, der holdes i hattebutikken.

Hvis I vil have besøg af bussen, skal I være i besiddelse af en parkeringsplads på ca. 15 m og der skal være en stikkontakt i nærheden (ca. 50 m højest).

Men vi spiller også Hovsa og Tralle-stykkerne i klasseværelser eller rum af lignende størrelse.

Det maksimale antal tilskuere til disse stykker er både i og uden for bus 50, varighed ca. 45-50 min., alder 3-8 år.

Pris incl. moms og transport: 450 kr.

Anden forest. uden kulisseytning: 330 kr.

I større rum for større grupper af større børn (max. 200 børn i alderen 7-10 år) spiller vi *HJÆLP, der ligger en elefant under min seng* frit efter Jørn Birkeholms bog af samme navn.

Pris incl. moms og transport: 960 kr.

Anden forest. uden kulisseytning: 810 kr.

Forestillingen har premiere 1/2 1974

HJÆLP, der ligger en elefant under min seng erstatter stykkerne *Lad vær og skub*, der er omtalt i Samarbejdsudvalgets børneteaterbrochure. Det kunne desværre ikke lade sig gøre at sætte disse stykker op.

Venlig hilsen
Artibus

Comedievognen

Englandsvej 58
2300 København S
Telefon: (01) 55 64 81

FFA – FUMLEFIRMAET FIXER ALT

Frodig er modig og Lange er bange. Sammen med Vilda har de en klub – nærmest et detektivbureau. De er på jagt efter et uhyre. Men de er også ude på at finde ud af, hvad børn mellem 9 og 13 år sådan går og tænker på. Hvad de er bange for, hvad de beskæftiger sig med, og hvad der optager dem mest brændende. Og hvorfor det egentlig er sådan.

Som udgangspunkt for forestillingen er brugt et oplæg af Annika Holm, men under prøvearbejdet har Claus Jensen og Jacob Mendel, som spiller Frodig og Lange, været på besøg i en række skoleklasser for sammen med børnene at finde ud af, hvad stykket skal handle om, og hvordan det skal spilles for rigtigt at komme dem ved.

Niels Andersen har hjulpet til under vejs, og Bolette Bernild har scenograferet.

Forestillingen henvender sig til aldersgruppen 9-13 år og den spilles sammen med publikum.

Den er fortrinsvis beregnet til skoler, biblioteker og socialpædagogiske institutioner.

Maksimalt tilskuertal: 70.

Spilletiden er ca. 1 time.

Mørkelægning er absolut nødvendigt, og rummet skal være et stort klasseværelse, et dramarum eller en gymnastiksal.

Forestillingen koster 600,- kr. incl. moms og anden forestilling uden kulisseytning 400,- kr. incl. moms.

Mange hilsener

FFA – Claus, Jacob og Niels

REPERTOIRENYT • REPERTOIRENYT

Fiol-teatret

Halmtorvet 9
1700 København V
Telefon: (01-83) Vø 60

DEN STORE HØNES SIDSTE GØK

I Fiol-teatrets efterårsrepertoire figurerer forestillingen *Katten efter musen*. Den har fået ny titel – og her skriver forfatterinden Ulla Ryum hvorfor:

Fra Fiolteatrets side bad man mig om at skrive et stykke om magtens væsen og mønster. Det skulle hedde *Katten efter Musen*. Men det viste sig umuligt for mig at forbinde nogen særlig magtudfoldelse med eksemplet Kat efter Mus – nok et større dyrs udfoldelse over for et mindre dyr, men ikke et eksempel man kunne overføre til menneskelige magtforhold – Kat efter Mus var snarere et eksempel på, hvad katte blandt andet også levede af, samt hvis det endelig skulle fortolkes ind i et magtmønster, så måtte det ret uundgåeligt ende et eller andet sted ude i det »naturgivne« magtforhold, hvor det vist endnu ikke er set, at musen har ædt katten. Hvis dyr skulle benyttes til at illustrere og anskueliggøre et magtforhold mellem mennesker, så måtte det i alle tilfælde foregå inden for den samme gruppe/dyreart eller hvad man nu vil: imellem katte eller imellem mus. Men jeg valgte at flytte hele hurlumhejet over til nogle andre dyr, og det blev altså høns, så på den måde blev katten til en høne og stykket kom til at hedde

Den store Hønes sidste gok.

Med venlig hilsen
Ulla Ryum

Hvidovre Teater

Hvidovre Strandvej 70 A
2650 Hvidovre
Telefon: (01) 49 12 40
kl. 11 – 14.

BELLMAN, BLOMSTEN, BABY OG BRUDEN

En familie-forestilling for børn fra 10-12 år, unge og voksne

af Susanne Osten
Musik: Gunnar Edander
Isenesættelse: Mogens Pedersen
Musikalsk ledelse: Lasse Lunderskov

Se omtalen af denne medrivende og vidunderlige familieforestilling på side 6 i *Børneteateravisen*.

Premiere: Ultimo oktober
Forestillingspris: Kr. 2.800
NB: Kun på Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm
Forestillingen kræver scene.

Team Teatret

Jyllandsgade
7400 Herning
Telefon: (07) 12 56 90

Esther Nagel vil sammen med TEAM lave en forestilling bygget over et gammelt folkeeventyr. Forestillingen fortæller om mennesker, der lever i fattige og uoplyste kår, fordi »fæle trold« har taget guldet, det klingende aks og lyset. Handlingsforløbet er bygget meget spændende op, og i stykket ser vi, hvorledes menneskenes børn tager kampen op imod troldene. Der er 9 medvirkende i forestillingen. Spilletid: max 50 min. Aldersklasse: 1.-4. klasse Pris: kr. 1.200,- + moms Spilleperiode: april – maj – juni 1974.

Vester 60

Spillehuset
Vester Fælledvej 7
1750 København V
Telefon: (01) 21 61 70

JADEKEJSEREN OG DRAGEKONGEN

I 2500 år var Kina et feudalsamfund; for 25 år siden sank det gamle samfundssystem i grus og et nyt, der vendte op og ned på alting for en femtedel af jordens befolkning, tog sin begyndelse. Vi vesterlændinge har endnu ikke rigtig fattet, hvad der er sket, og selv om vi ville, er det ikke sikkert vi kunne, for vores forestillinger om hvad Kina var og er forhindrer os deri. I dette stykke om Kina vil vi i konkrete eksempler forsøge at sammenholde den kinesiske samfundsopfattelse med vores egen for på denne måde at ruske op i forestillingerne om den vestlige civilisations overlegenhed.

VESTER 60 skriver selv stykket, der får premiere d. 1. november. Varigheden bliver ca. 45 minutter. Stykket er beregnet for 10-14 årige.

Vi gør opmærksom på, at VESTER 60 ikke bestilles på det telefonnummer, der er angivet i repertoirebrochuren, men på Spillehusets telefon: (01) 21 61 70.

Aarhus Teater

Skolegade 9
8000 Aarhus C
Telefon: (06) 12 27 06 & 12 07 22
Henv.: Jacob Kielland

ALICE I UNDERVERDENEN

Mini-musical for 13-18 årige af Klaus Hagerup
Musik: Sverre Bergh
Oversættelse og instruktion: Palle Jul Jørgensen
Medvirkende: Lisbet Jørgensen, Inge Margrete Svendsen, Lars Junggreen, Bendt Hildebrandt, Flemming Sørensen og Peter Bork.

»Det vigtigste er ikke hvem du er, men hvad du er«.
Det er Kaninens enkle budskab til den unge Alice i Klaus Hagerups musikalske bearbejdelse af Lewis Carolls gamle klassiker *Alice in Wonderland*. Der er ikke meget andet end handlingsskelettet tilbage af det gamle eventyr – det skulle da lige være nogle nonsensvers i Carolls ånd i flere af de sange, som Hagerup har lagt ind i teksten.

Landet Alice kommer til er ikke nogen eventyrverden. Men derimod en modeverden, hvor det først og fremmest gælder om at se ud, helst efter den sidste mode.

Samfundspyramidens øverste top kan ikke nøjes med bare at være dronning, hun må også herske over modeverdenen og kontrollere underholdningsindustrien.

Påvisningen af de manipulationer som pop-, mode- og reklameverdenen foretager med vor bevidsthed er en central del af denne tekst, som Aarhus Teater som sin første opsøgende forestilling sender ud i Aarhus amt i efteråret.

Forestillingen spilles fortrinsvis i Aarhus Amt
Maximale antal tilskuere: 200
Turnéperiode: ca. 15. september – 15. november (fortrinsvis formiddage)
Forestillingspris: Kr. 1.080 incl. moms.

Til foråret planlægger Aarhus Teater også at udsende en opsøgende skoleteaterforestilling. Turnéperiode: ca. 15. februar – 15. april 1974. Nærmere meddelelse om denne forestilling vil senere fremkomme.

Fra læserne

Vi har modtaget et brev, som rører ved nogle væsentlige problemer omkring tilrettelæggelsen af den årlige Børneteaterfestival. Vi har derfor fundet det rimeligt at bringe forespørgslen og en kort redegørelse i denne rubrik.

Til Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed

Bibliotekarforeningens faggruppe for Børnebibliotekarere (BØFA) vil hermed opfordre Samarbejdsudvalget til at afholde fremtidige børneteaterfestivals i slutningen af juli eller i august måned.

Da man i børnebibliotekerne planlægger vinterens program i løbet af sommeren, ville det være ønskeligt, at man havde mulighed for at se og tage stilling til de nye stykker inden denne planlægning.

Med venlig hilsen
på BØFA's vegne
Charlotte Ibsen
Ballerup Børnebibliotek

Svar:

Netop udfra denne tankegang foreslog Samarbejdsudvalget ved forberedelserne til den første festival, at man placerede den i sæsonens begyndelse – d.v.s. i september.

De deltagende teatre erklærede omgående, at mange af dem slet ikke havde forestillinger færdige så tidligt på sæsonen – og ihvertfald var det så nær ved premieren, at man slet ikke vovede at spille en ny forestilling under de hårde og atypiske vilkår, som en børneteaterfestival desværre natur-

nødvendigt må blive. Det kræver simpelthen, at forestillingerne er spillet tilstrækkeligt »ind«.

Da børneteatrene i høj grad må indrette sig efter skoleåret, bruges månederne juni, juli og august til videreuddannelseskurser og prøver på næste sæsons forestillinger. Nogle holder også lidt ferie i de spillefri måneder – den kan selvfølgelig flyttes, men det ændrer ikke det væsentlige problem. Hvis festivalen skal vise alle de mange »ansigter« i dansk børneteater, er der ganske enkelt ikke et tilstrækkeligt stort repertoire før et godt stykke hen på efterårssæsonen.

Dertil kommer et stærkt omdiskuteret lille »ideologisk« spørgsmål: Er det meningen, at Børneteaterfestivalen skal være en *salgsmesse*? Mange af teaterfolkene lukker bevidst øjnene for, at det selvfølgelig ikke kan undgås, og kan kun erklære sig enige i festivalens »formålsparagraf«: at give børn lejlighed til at opleve teatret i alle dets forskellige udtryksformer. At festivalen også er en velkommen lejlighed for lærere, bibliotekarere, teaterforeningsfolk og andre til at få set et stort antal forskellige forestillinger på en forholdsvis overkommelig måde – det håber man især vil medvirke til, at »køberne« får indtryk af de mange muligheder og lærer teatre at kende, som de ellers ikke har oplevet.

Red.

Vi henviser iøvrigt til omtalen på side 11 af den kommende Børneteaterfestival 1973 i Skårup på Fyn.

Internationale dukketeaterfestivals

Alene i løbet af efteråret 1973 afholdes otte dukketeaterfestivals, oplyser UNIMA's generalsekretariat

September 1973 **Alma Ata** i Sovjetunionen FESTIVAL TEATROV KUKOL SREDNEJ AZII I KAZACHSTANA (Dukketeaterfestival fra mellemøsten og Kasakhstan)

12.-15. september **Rzeszów** i Polen FESTIVAL TEATROW LALEK POLSKI WSCHODNIEJ (Dukketeaterfestival for østpolen)

25.-30. september **Pécs** i Ungarn III. NEMEZETKÖZI FELNÖTT-BAB-FESTIVAL (3. Internationale dukketeaterfestival for voksne)

Oktober 1973 **Felixstone**, Suffolk, England FESTIVAL AND EXHIBITION OF PUPPETRY.

1.-7. oktober **Zagreb**, Jugoslavien VI. PUPTEATRA INTERNACIA FESTIVALO EN ESPERANTO (6. Internationale dukketeaterfestival på esperanto)

9.-14. oktober **Sofia**, Bulgarien WTORI NACIONALEN PREGLED NA DERZAVNITE KUKLENI TEATRI BULGARIJA (2. nationale festival for Bulgariens professionelle dukketeatre)

November 1973 **Opole**, Polen OGOLNOPOLSKI FESTIVAL TEATROW LALEK (National dukketeaterfestival)

22.-28. oktober **Martin**, Tjekkoslaviet MOISSON SCENIQUE 1973 (Deltagere og vindere fra de tjekkiske og slovakiske amatørfestivals i Chrudim og Zlín)

Interesserede vil gennem Samarbejdsudvalget for Turnéteatervirksomhed kunne få oplyst kontaktdresser til de forskellige festivals.

Teatergruppen TURNUS

søger heltids mandlig og kvindelig teaterarbejder (spiller).
Kontakt straks:
Jørn Faurschou
Telefon: (01-23) BE 56 41
evt. (01-72) TA 38

Jeg er en blæksprutte

siger Jytte Abildstrøm

— og her får den mangearmede sprutte bl.a. sagt lidt om teater for børn og andre mennesker. Denne seriøse samtale og de omgivende billeder må så til sammen forsøge at give et billede af tusindkunstneren, skuespillerinden, teaterdirectricen, spasmageren og det dejlige varme menneske — alt sammen blot nogle få sider af denne forunderlige pige.

I virkeligheden skulle man kun tale sort. Når man taler alvorligt, har man tabt slaget, fordi man ikke kan udtrykke sig — hvis man ikke lige er Elsa Gress. Men det er næsten også for meget at lægge på en gammel revyprimadonna, at hun både politisk, økonomisk og kunstnerisk skal høvle afsted. Hvad jeg vil sige er, at man gerne må være alvorlig — men ikke selvhøjtidelig. Vi kunne fylde en hel *Børneteateravis* med et forsøg på at give folk et morsomt indtryk af hvad vi laver, hvorfor vi laver det, økonomi og turnéproblemer. Jeg mener bare, at det store forarbejde skal skjule det store forarbejde. Det er dét, det kommer an på. Men fordi alle har så meget mistillid til hinanden, så bliver man engang imellem nødt til at sige: véd I hvad, der er både tanker og arbejde bagved. Man kan ikke lave morskabsteater uden at tænke sig om. I et teater, hvor man bare griner, glemmer man hvad det handler om, man glemmer at høre efter — og når man hører for meget efter, synes jeg man mangler latteren til at løse op.

Det vi skulle gøre i *Børneteateravisen* var at fortælle alle, at de skulle prøve at opleve facetterne i dansk børneteater. De burde ikke være så nervøse for at prøve noget andet end det gamle, de kender i forvejen og er trygge ved. Det er alt for snævert at kritisere nogle af teatrene for at være indoktrinerende. Der er for mig ikke noget farligt i, at man indoktrinerer — for børn er så vakse, at de siger: nå, det er dét, de kommer og fortæller os, så lad os få en ordentlig diskussion ud af det!

Nu er det ikke den kritik, der rammer mig mest, fordi jeg har valgt dét, som folk måske bliver mindst bange for — nemlig underholdning. Vi er nok politiske på den måde, at vi har en handling, som vi synes rammer noget i tiden. Men vi prøver på en underholdende og humoristisk facon, at gå ind på nogle områder, som mennesker — børn — lærere — kan bruge bagefter, når vi er gået.

Derfor synes jeg også, det er så vigtigt, at vi har mulighed for at tale sammen efter forestillingerne. Ikke fordi vi skal have ros eller ris, men en lille snak er god for begge parter. Det kunne også være, at de mennesker, der har det daglige bøv! med formningstimerne, gerne ville se, hvordan vi laver vores dukker.

Nogle gange kan man godt blive lidt forskrækket over reaktionerne — selv om man har ydet sit bedste. Når man står i en gymnastiksal, kan man ikke

løbe op i sin garderobe som på et almindeligt teater. Så er der én, der står og siger lige op i snuden på en: nu skal jeg sige dig en ting, det var edderma'me hambert! Og ved siden af står der en anden og siger: Ih, sådan kan du altså ikke sige, det har været en af mine største oplevelser. — Og så kommer der en pige: Du må altså undskylde, at der var nogen der sludrede sådan — og nej, hvor var det fantastisk med de fugle.

Hvad man dog skal kunne svare på, når man står i en gymnastiksal. Det er egentlig meget sværere end at komme med et debatstykke, hvor man véd, hvad man skal læse på hjemmefra.

Når jeg kaster mig ud i diskussioner, siger jeg altid til børnene: I må høre efter, hvad jeg siger — men I må ikke tro, det er rigtigt. Jeg kan bare svare, så godt jeg kan!

Jeg véd, at jeg hverken er filosof eller alt det, jeg burde være — for når man påtager sig sådan en teateropgave, burde man på flere fronter være helgarderet. Men så kunne vi lige så godt lægge os ned i graven. Og på en mærkelig måde kommer lærerne i en helt ny kontakt med børnene, via at jeg står og klodser gevaldigt i det. Undertiden får man løst op for en hel masse — som i en syvende klasse, hvor en gut, der havde været ret aggressiv under forestillingen, fortalte, at han havde været inde og se *Medea*. Det havde gjort sådan et indtryk på ham, at

han havde mistet lysten til at gå i teatret. Midt i stykket er der en forsoningsscene, hvor han var faldet til ro — og da *Medea* så alligevel myrdede børnene og tog hævn, blev denne hævn en klump indeni drengen, og nu væltede det ud af ham, hvorfor denne hævn eksisterede.

Der sad så jeg, og prøvede så godt jeg kunne at tale med ham om det, og jeg synes på en måde, at det er risikabelt, at sende børn ind og se sådan noget som *Medea*, hvis man ikke på forhånd har fortalt dem om livsopfattelse og moral på Euripides tid.

Men jeg må sige, at netop de børneteatre jeg kender, prøver at hjælpe folk, som har følelser, vise hvordan man kan klare en situation — fremfor den helt simple menneskelige metode: når du har gjort mig ondt, så skal du også ha' en på frakken!

Vi må også tale med forældrene og fjerne deres skræk for, hvad det nu er vi ødelægger deres børn med. Forældre er bange: Nå, har de bare set teater i skolen, har de nu ikke lært noget!

Men det er så svært at tale sammen. Jeg var i en forældreforening, og de skulle have lidt at vide om børneteater. Jeg fortalte så godt jeg kunne om de mange teatre og deres målsætning — regnbuens farver — og da jeg syntes, det kunne være nok, gik jeg ned blandt de her forældre: »Har De nogensinde

tryllet?« — de fnisede jo og syntes, det var fjollet. Men vi havde nogle ting med og fik et par forældre igang. Der var en dame, der tryllede med en kanin, en mand sagde digte, og jeg lavede et par numre. Så rejste en dame sig op, helt ophidset, og sagde: »Hvordan gør De? Hvordan kan De smide hæmningerne sådan? Det er aldrig sket før her i forældreforeningen. Det er rystende. Hvorfor har vi aldrig haft det så hyggeligt før, og hvorfor har vi aldrig leget før?« Og jeg sagde: »Det ved jeg ikke, nu må De ikke tage sådan på vej, ta' det roligt!« Og ham far'en blev ved med sine limericks, og så spillede vi lidt teater, og jeg fyrede nogle ting af. Men det er jo ikke altid, jeg er så heldig. Så tænker jeg: Nå, der tabte du den bold! Egentlig skulle vi begynde med at bearbejde alle dem, der sidder bagved, forældre og lærere. Nu er vi begyndt den modsatte vej, fordi vi synes, teatret er det vigtigste.

Børnene har i dag så mange tilbud, som vi ikke havde. Men alligevel kan man opleve, at de stiller sig negative og afventende overfor tingene — i stedet for bare at kaste sig over det hele. Jeg tror, det er de voksnes holdning, der får børnene til på et alt for tidligt tidspunkt at lukke sig inde i, hvad de tror, de kan li' og ikke li'.

Når folk ser noget i TV — inden de bare har set starten på et stykke — i det sekund de ikke forstår det, ringer de ind og laver telefonstorm. Folk bliver aggressive, når der er noget, de ikke forstår. Og måske har de ikke så mange muligheder som vi andre for at kontakte nogen, der kan forklare dem, hvad de ikke forstår. Jeg har en rad af mennesker, jeg kan ringe og spørge. Og jeg har aldrig været bange for at indrømme, når der er noget, jeg ikke fatter.

Jeg ville ønske, at der hver aften sad en i TV og sagde: »Nu må De altså ikke blive småfornærmet, hvis der er noget De ikke forstår.« — Som f.eks. Hoffmeyer gjorde inden *Hashtræet*. Jeg er ked af, at folk lukker af, inden de overhovedet har prøvet på at kigge. Jeg synes, det var sådan en sympatisk

(fortsættes på bagsiden)

Jytte Abildstrøm

(fortsat fra side 15)

skildring af 1973, et humoristisk og kærligt eventyr.

Folk bliver mægtigt forargede, når jeg siger: Jo mere I véd, des bedre kan I mere jer. — Man behøver ikke vide noget for at mere sig. — Jo! I kan ikke se alle nuancer, hvis ikke I lærer at se nuancer. — Og så siger de: Kan du ikke bare lave noget underholdning? — Og det er den der *wau* med den brede pensel (og det ser jeg heller ikke ned på, det må de gerne få) men det er da kedeligt, at det *altsammen* skal være skåret ud i de tykkeste papstykker.

Jeg er et så udpræget teatermenneske, at jeg er ved at dø, når jeg laver TV: forstår de nu, hvor vi vil hen med det? I en forestilling kan man straks mærke, om de er med eller ej — i TV kan man kun håbe, at det er *timet* rigtigt, hverken for hurtigt eller for langsomt.

Jeg bliver tit glædeligt overrasket over, hvor mange voksne der ser børne-TV — jeg synes, det er så vigtigt, at voksne og børn ser tingene sammen. Det er også derfor vi ind imellem laver familieforestillinger på *Riddersalen* fredag/lørdag/søndag, så forældre kan gå med deres børn. Det er synd, når børnene kommer hjem og fortæller, og forældrene så ikke véd, hvad det er, de har oplevet.

Mit teater kan der siges meget om. Og mit personale. Jeg synes, det er rart at have nogle mennesker, som ved lidt om alt og er skrup-umulige til det hele. Så tilkalder vi specialister, når der er brug for det. Jeg er glad for, at jeg gik til akrobatik som barn, det har jeg fået meget glæde af senere. Og så har jeg spillet violin — nu er den desværre gået i stykker, da jeg skvattede i lkast. Selvfølgelig har vi konflikter, men de er blevet færre — og de er mere interessante end de konflikter jeg har oplevet på andre teatre, for de fører til diskussion, så vi får dem løst og kommer videre. Vi kender hinanden så godt, at vi kan sige tingene til hinanden. Et godt personale er mennesker, som i lyst og nød prøver på at blive bedre. Det falder jeg for — og det har jeg selv lært meget af. Jeg engagerer helst ikke folk — vi finder efterhånden ud af, om vi kan sammen. Det kan man med en bestemt type mennesker — man kan ikke gardere sig helt, men man kan prøve at komme så langt i 100%-lykke som muligt.

Det stråler også af mod børnene, at man er et helstøbt menneske. Så bliver de ikke forskrækkede over for os, når vi kommer med lastbilen. Jeg ville så gerne kunne formulere, at det vi børneteaterfolk kæmper for, er at nå en sammenhæng mellem os selv og vores arbejde — det lykkes måske ikke, men vi tænker over det. Og derfor er vi farlige for det etablerede teater. Vi laver ikke børneteater for at *modne* børnene til at gå i voksenteater. Man skal ikke modne mennesker, man skal give dem en hel masse muligheder gennem teatrets medie — og sidenhen kan så voksenteatret selv rage sine kastanjer ud af ilden og se, hvad der sker med de børn, som vi har haft med at gøre. Det er for *børnenes* skyld vi laver teater — ikke for voksenteatret.

Mange bliver aggressive over de tilskud vi får — vi skulle hellere gå ud og bestille noget ordentligt i stedet for at fjante rundt med en lastbil. Jeg synes, det er ubehageligt, at man ikke som i gamle dage kan lave en forestilling, tage ud og spille den, få pengene ind til at dække den — og så færdig. Jeg er meget ked af at skulle være afhængig af et eller andet statsligt. Og så siger folk: så kan du bare holde op og sælge det hele og købe en kiosk. Det har jeg tænkt meget over.

Det kan jo heller ikke nytte noget, at teatret mister al sin skønhed ved, at man bliver en bitter gammel sur moster, der ustandseligt skriver op og ned ad stolper: hjælp mig, jeg er genial. Men sådan er der nogen, der helst vil ha' mig — og de er mægtig fornærmede over, at jeg tjener ind i TV, hvad jeg skal bruge til ekstravagancer på mit teater.

Da jeg lavede en seriøs forestilling som *Kong Ubu*, var der selvfølgelig også nogen, der ikke kunne forstå, at jeg samtidig gik ud og spillede i børnehaver. Hvorfor kan man dog ikke det? — Men de må vænne sig til det og ikke blive nervøse — det kan de lade mig om.

Mange spørger, om jeg bedst kan lide børneteater eller voksenteater. Og det spørgsmål har jeg aldrig svaret på. Jeg kan bedst lide *alt*.

Og de siger jeg skal specialisere mig — men jeg har specialiseret mig i spas.«

— og så er det sagt! Red.

WdeN